

Lisa 1: Ainevaldkond “Keel ja kirjandus”

1. Üldalused

1.1. Valdkonnapädevus

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete õpetamise eesmärk põhikoolis on kujundada õpilastes eakohane keele- ja kirjanduspädevus, mis tähendab suutlikkust tajuda keelt ja kirjandust kui rahvusliku, riikliku ja iseenda identiteedi alust, mõista erinevaid kirjandustekste ning nende tähtsust Eesti ja maailma kultuuriloos. Keele- ja kirjanduspädevus hõlmab teadmisi ja oskusi, kujundamaks keele- ja kultuuriteadlikku inimest, kes käitub nii suulises kui ka kirjalikus suhtluses verbaalsele ja sotsiaalsele kontekstile vastavalt.

Keele- ja kirjandusõpetusega taotletakse, et põhikooli lõpuks omandab õpilane järgmised valdkonnapädevused:

- 1) austab keelt kui kultuuri kandjat ja vahendajat, hindab seda kui avaliku suhtluse vahendit, väärtustab eesti rahvuskirjandust ja rahvapärimust ning keelelist ja kultuurilist mitmekesisust;
- 2) saavutab keeleteadlikkuse, arvestab kultuuris välja kujunenud keelekasutus- ja suhtlustavasid, teadvustab keeleoskust õpioskuste alusena ning identiteedi osana;
- 3) loeb, esitab ning kirjutab eri tüüpi ja liiki tekste, analüüsib tekstide keelekasutust, ülesehitust ja vormistust, väljendab end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- 4) leiab, hindab kriitiliselt ning kasutab eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, austab intellektuaalomandit;
- 5) mõistab ilukirjandusteose kunstilisi väärtusi, analüüsib ja tõlgendab eri tüüpi ning eri žanis tekstide ülesehitust, väljendust ja sisu;
- 6) omandab lugemisharjumuse, väärtustab lugemist, kujundab loetu põhjal oma esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, rikastab mõtte- ja tundemaailma, täiendab enda keele- ja kultuuriteadmisi

1.2. Ainevaldkonna õppeained

Ainevaldkonda „Keel ja kirjandus“ kuuluvad järgnevad õppeained:

- eesti keel, mida õpitakse 1.-9. klassini;
- kirjandus, mida õpitakse 5.-9. klassini;

Õppeainete arvestuslikud nädalatunnid on välja toodud Randvere Kooli õppekavas punktis 3.

1.3 Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming

Põhikooli keele- ja kirjandusõpetust ühendab eesmärk tundma õppida, osata ja vallata loomulikku keelt, mis on mõtete ja tunnete vahendaja, kultuurilise, riikliku ja iseenda identiteedi kandja ning rahvuskultuuri vundament.

Ainevaldkonna õppeainetes omandab õpilane keele- ja kirjandusteadmisi, arendab lugemis-, kirjutamis- ja suhtlusoskusi, et kasvada põhikooli lõpuks teadlikuks, aktiivseks ja vastutustundlikuks lugejaks, kirjutajaks ja suhtlejaks. Ainevaldkonna õppeained toetavad õpilase keele- ja kirjanduspädevuse kujunemist, identiteediloomet ning sotsiaalset ja kultuurilist arengut. Õpilane on võimeline eetilisi norme, olusid ja partnerit arvestades suhtlema, motiveeritult ja teadlikult õppima ja tegutsema.

1.–4. klassis arendatakse eesti keele õppes kõiki keeleõpetuse osaoskusi, esmajoones suhtlus-, lugemis- ja tekstiloomeskust ning õigekeelsust eri tekstiliikide, sealhulgas ilukirjandustekstide lugemise, jutustamise ja kirjutamise kaudu. Alates 5. klassist on eesti keel ja kirjandus eri õppeained, mida seob tekstikeskne ja žanriteadlik käsitusviis ning kõikide keeleõpetusoskuste mitmekülgne ja tasakaalustatud arendamine.

Eesti keele kui teise keele õpe lähtub Euroopa keeleõppe raamdokumendi ja selle lisade põhimõtetest ning nendes kirjeldatud keeleoskustasemetest. Eesmärk on õpilaste toimetulek eestikeelses ühiskonnas, sh suutlikkus jätkata õpinguid ja siseneda tööturule.

Ainevaldkonnasisese lõimingu põhialus on tekstikeskne keele- ja kirjandusõpetus, kus tekstikäsitus hõlmab erinevaid tekste ja tekstitoiminguid. Tekstide kaudu õppides täieneb õpilase tekstikogemus ning kujuneb žanri- ja kontekstitunnetus. Keeleõppe tekstivalikus on eeldatavalt esindatud erinevad autentsed ühiskonnas toimimiseks vajalikud tekstitüübid ja -liigid, nii suulised kui ka kirjalikud tekstid, mis peegeldavad suhtlustavasid ja -olukordi. Oskust tekste mõista ja luua arendatakse lõimitud aine- ja tekstiõpetuse kaudu, mis seotakse ortoloogia, grammatika ja leksika õpetamisega.

Kirjandusõppes soodustatakse õpilase kirjandushuvi, arendatakse tema lugejavõimeid, mõtte ja tundemaailma, kujundatakse eetilisi tõekspidamisi ja esteetilisi hoiakuid, vaadeldakse sõnakunsti poeetikat ja kujundikeele olemust ning edendatakse väljendusoskust nii kõnes kui ka kirjas. Kirjandustekstide lugemise ja uurimise eesmärk on avardada õpilase kultuurikogemust, rikastada tema keeletunnetust, pakkuda inspiratsiooni ning toetada isiksuslikku arengut. Keele- ja kirjandusõpetusse lõimitakse audiovisuaalseid väljendusviise (pilt, film, video jm).

1.4. Võimalusi valdkonnaüleseks lõiminguks, üldpädevuste arengu toetamiseks ja õppekava läbivate teemade käsitlemiseks

Keele ja kirjanduse valdkonna ained lõimuvad valdkonnaüleselt kõikide õppeainetega ja toetavad pädevuste saavutamist teistes ainevaldkondades. Keeleoskus loob eeldused kõigi õppeainete edukaks omandamiseks ja toimetulekuks nii isiklikus kui ka avalikus elus.

Kõikide valdkondade õppeained arendavad omakorda keelekasutuse põhipädevusi: sõnavara tundmist ja rakendamist, tekstimõistmist ja -loomet, pädevust suuliselt ja kirjalikult suhelda. Valdkonnavalene lõiming tähendab, et kõikides õppeainetes tuleb ainekirjaoskuse saavutamiseks tegeleda tekstitoimingutega, st eri liiki tekstidega, ning tähelepanu juhtida ortograafia- ja grammatikareeglite normipärasele rakendamisele. Õpilaste funktsionaalne ja kriitiline kirjaoskus kujuneb välja mitte üksnes eesti / vene keele, vaid kõigi õppeainete õppimise tulemusel, mis eeldab pidevat koostööd aineõpetajate vahel. Keele- ja kirjandusõpetuse eriosa on tõsta õpilaste keeleteadlikkust, st anda teadmisi keele kohta, mis tagab tõhusa suhtluspädevuse, arusaamise keele varieerumisest žanriti ning grammatikast kui tähendusloome vahendist.

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete kaudu kujundatakse ja arendatakse õpilastes kõiki riiklikus õppekavas kirjeldatud üldpädevusi ja läbivaid teemasid. Seejuures on väga oluline aineõpetajate süsteemne ja järjepidev koostöö kogu õpilase õppeaja vältel, kuid oluline roll on ka teistel tugivõrgustikel, sh kodusel toetusel ja lapsevanema vastutusel. Üldpädevusteni jõutakse eri allikatest teavet hankides ja seda kriitiliselt hinnates, eri liiki tekste lugedes, nende üle arutledes ja väideldes, erilaadseid tekste funktsionaalselt koostades ja kirjutades.

Läbivad teemad toetavad õpilase suutlikkust oma teadmisi ja oskusi erinevates olukordades rakendada, väärtusnorme, -hoiakuid ja -hinnanguid kujundada ning võimaldavad luua ettekujutuse ühiskonna kui terviku arengust. Läbivad teemad kui ühiskonnas tähtsustatud aineteülesed valdkonnad on üld- ja valdkonnapädevuste, õppeainete ja ainevaldkondade vahelise lõimingu vahendiks, neid on oluline arvestada emakeele ja kirjanduse õppesisu ja õpitulemuste kavandamisel, kooli õppekava koostamisel ja koolikeskkonna kujundamisel.

Keel ja kirjandus ainevaldkonnas toetatakse järgmiste üldpädevuse kujunemist:

- Kultuuri- ja väärtuspädevus
- Sotsiaalne ja kodanikupädevus
- Enesemääratluspädevus
- Õpipädevus
- Suhtluspädevus
- Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalne pädevus
- Ettevõtlikkuspädevus
- Digipädevus

Üldpädevuste kujundamisel kasutatakse erinevaid koostöövorme, õppemeetodeid ja -keskkondi, sh digivahendeid ja -võtteid, veebi- ja e-õppekeskkondi, analüüsitakse ja lahendatakse elulisi probleemolukordi ja väärtuskonflikte, arvestatakse õpilaste isikupära ja andelaadi. Üldpädevuste saavutamist toetab valdkonnaüleselt õppeainete eesmärgipärane lõimimine teistesse valdkondadesse kuuluvate õppeainetega ning läbivate teemade õpilase jaoks tähenduslik käsitlemine.

Läbivate teemade käsitlemist toetavad uurimis- ja loovtegevused, lugemis-, kirjutamis- ja suhtlusülesanded ning mitmekülgne info- ja digikirjaoskus.

Keel ja kirjandus ainevaldkonnas toetatakse järgmiste üldpädevuse kujunemist:

- kultuuri- ja väärtuspädevus
- sotsiaalne ja kodanikupädevus
- enesemääratluspädevus
- õpipädevus
- suhtluspädevus
- matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus
- ettevõtlikkuspädevus
- digipädevus

1.5. Õppe kavandamine ja korraldamine

Valdkondlikku õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse Randvere Kooli õppekava alusväärtustest, üld- ja valdkonnapädevustest, kooliastme lõpuks taotletavatest teadmistest, oskustest ja hoiakutest ning õpitulemustest ja kooli õppekavas sätestatud õppesisust, kooliastmete õppe ja kasvatuse rõhuasetustest ning lõimingust teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) arvestatakse didaktika nüüdisaegsete käsitluste ja ainevaldkonnas toimunud arenguga, võetakse arvesse kohalikku eripära ning muutusi ühiskonnas;
- 3) toetatakse lõimingut valdkonna sees, õppeainete vahel ja õppekava läbivate teemadega, arendatakse õpilaste teadmisi, oskusi ja hoiakuid;
- 4) rakendatakse mitmekesiseid ja kombineeritud õppemeetodeid ning aktiivsust, loovust, koostööd ja tagasisidet soodustavaid õppetegevusi, kujundatakse õpiharjumusi ja -oskusi;
- 5) arvestatakse õpilaste eelteadmisi, huvisid, individuaalseid eripärasid ja -võimeid, kasutatakse diferentseeritud sisu ja sobivat pingutust nõudvaid ülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud ja õpilasele tähenduslikku käsitlust, reageeritakse õpiraskustele ning pakutakse õpiabi;
- 6) taotletakse mõõdukat ja ühtlaselt jaotuvat õpikoormust, mis soodustab motivatsiooni ning jätab aega puhkuseks ja huvitegevuseks;
- 7) tegeldakse probleemikeskselt ja kogemuspõhiselt eluliste nähtuste ja olukordadega, seostatakse oskusi igapäevaelu ja jätkuõpingutega;
- 8) loetakse ja käsitletakse eri tüüpi ja liiki tekste ea- ja jõukohasuse, valikulisuse ja huvidele vastavuse põhimõttel ning ühise identiteedi kujundamise eesmärgil;
- 9) kujundatakse õpilase keeleteadlikkust, metakeele valdamist, suhtlus- ja väljendusoskust, keeleressursside ja -allikate teadliku kasutamise oskust;
- 10) kasutatakse digitehnoloogiat, -keskkondi ja -materjale, arendatakse info-, meedia- ja digikirjaoskust;

- 11) arendatakse eri liigis ning žanris ilukirjandustekstide avatud ja loovat analüüsi-, tõlgendamis- ja mõistmisoskust, ilukirjandusliku poeetika tundmist;
- 12) tegeldakse tekstilooma ja -esitlusega ning omaloomingulise kirjutamisega, kasutatakse selleks ka digivahendeid ja veebikeskkondi.

1.6. Hindamine

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete hindamise eesmärk on saada ülevaade õpitulemuste saavutatusest ja õpilase individuaalsest arengust ning kasutada seda teavet õppe tulemuslikumaks kavandamiseks ja ennastjuhtiva õppija kujundamiseks. Hinnatakse õpitulemuste saavutatust, mis on kooskõlas õppesisu ja -tegevustega ning vastavuses ainealaste teadmiste, oskuste ja hoiakutega.

Hoiakute hindamisel (nt mõistab, kujundab, tähtsustab, väärtustab) antakse õpilasele suunavaid ja toetavaid sõnalisi hinnanguid. Hinnatakse nii õppeprotsessi vältel kui ka õppeteema lõpus. Selleks rakendatakse nii kujundavat kui ka kokkuvõtvat hindamist, mida väljendatakse nii sõnaliste hinnangute kui ka täheliste hinnetena.

Esmalt selgitatakse välja õpilaste eelteadmiste ja oskuste tase, ainealased väärarusaamad ja spetsiifilised õpiraskused, et kavandada järgnevat õppimist ja õpetamist. Õppeprotsessi käigus rakendatakse kujundavat hindamist, kus õpilane saab suulist ja kirjalikku tagasisidet oma õpitulemuste saavutamise taseme ning tugevate külgede ja arenguvõimaluste kohta. Kokkuvõttev hindamine toimub üldjuhul õppeperioodi või mahuka õppeteema lõpul, et kontrollida nii õppetöös püstitatud eesmärkide saavutamist kui ka riikliku õppekavaga sätestatud õpitulemuste saavutatust. Kokkuvõttev hinne võib kujuneda õppeperioodi jooksul toimunud hindamise tulemusena, seejuures arvestatakse, et hinnetel võib sõltuvalt töö mahust olla erinev kaal.

Alates esimesest kooliastmest kaasatakse õpilane hindamisprotsessi nii oma töö hindamisel kui ka kaasõpilaste tagasisidestamisel. Õpilasele on õppeprotsessi jooksul teada, mida ja millal hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ning millised on hindamise kriteeriumid. Õpilast suunatakse õppeprotsessi käigus oma õppimist analüüsima ja reflekteerima.

Eesti keele õppimisel I kooliastmes hinnatakse õpilase:

- 1) suulist keelekasutust, s.o kõnelemist ja kuulamist,
- 2) lugemist, s.o lugemistehnikat, kirjandus- ja muude tekstide tutvustamist, analüüsi ja mõistmist,
- 3) kirjutamist, s.o kirjatehnikat, õigekirja ja tekstiloomet.

Eesti keele õppimisel II ja III kooliastmes hinnatakse õpilase:

- 1) suulist ja kirjalikku suhtlust,
- 2) tekstide vastuvõttu, s.o analüüsi ja mõistmist,
- 3) tekstiloomet, s.o eri tüüpi ja liiki tekstide kirjutamist,

4) keeleteadmisi, s.o õigekeelsuse ja keelehoolde põhimõtete rakendamist ning keelevelikute teadvustamist.

Keeleõpetuses on suurem osakaal erinevate kirjalike tekstide hindamisel, sest kirjalik keel on peamine keeleoskuse näitaja. Õigekeelsust ja keeleteadlikke valikuid hinnatakse üldjuhul tekstiloomes osana tekstiliigi eripära ja kirjutamise eesmärgi kontekstis.

Eesti keeles hinnatakse peamiselt eri tüüpi ja liiki kirjalikke tekste. **I kooliastmes** hinnatakse jutustavaid tekste, näiteks suulisi ja kirjalikke ümberjutustusi, kirjalikku jutustust pildi, pildiseeria või muu alusteksti põhjal, jutustusi enda elust. **II kooliastmes** hinnatakse jutustavaid, kirjeldavaid ja põhjendavaid tekste, sealhulgas kirjalikku jutustust alusteksti põhjal, jutustavat kirjandit, arvustust. Teabetekstidest hinnatakse kirjeldust, iseloomustust, kokkuvõtteid, kultuuriainelisi lühiuurimusi, nende põhjal loodud esitlusi ja ettekandeid ning ekirja kirjutamist. **III kooliastmes** hinnatakse ka arutlevat kirjandit, selle ülesehitust, teksti vastavust teemale, asjakohaseid näiteid, võrdlemise, seoste loomise ja järelduste tegemise oskust ning isikliku suhtumise väljendamist põhjendatud argumentide toel. **III kooliastmes** hinnatakse teabetekstidest kindlal eesmärgil kirjutatud ülevaateid ja kultuuriainelisi lühiuurimusi, nende põhjal loodud esitlusi ja ettekandeid ning avaliku suhtluse žanre, nagu näiteks avaldus. Peale selle hinnatakse oskust kirjutada levinumaid meediažanre.

Kirjanduse õpitulemusi hinnatakse eesti õpitulemustest eraldi alates 5. klassist. II ja III kooliastmes hinnatakse kirjanduse õppimisel:

- 1) tervikteoste ja tekstikatkendite lugemist ja tutvustamist;
- 2) tekstide jutustamist ja esitamist;
- 3) kirjandustekstide analüüsi, tõlgendamist ja mõistmist;
- 4) omaloomingulisi töid;
- 5) kirjandusteadmisi (nt kirjandusmõistete ja kirjandusloolise konteksti tundmist).

Eesti keele kui teise keele aines hinnatakse saavutatud õpitulemusi, mis põhinevad Euroopa keeleõppe raamdokumendi vastava taseme kirjeldustel. Eesti keele kui teise keele õppes käsitletakse keelevigu õppimise loomuliku osana ning neid parandatakse ja arvestatakse hindamisel vastavalt õppetegevuse eesmärgile.

Keele ja kirjanduse valdkonna ainete hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest, hindamise nõuded ja korraldus, sh mittenumbrilise hindamise kasutamine ja mujal õpitu arvestamine täpsustatakse Randvere Kooli õppekavas punktis 6.

1.7. Õppekeskkond

Kool koostöös aineõpetajatega korraldab keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete õpet:

- 1) viisil, kus luuakse üksteist austav, vastastikku hooliv ja toetav, turvaline, kiusamisvaba õppekeskkond, mis rajaneb usalduslikel suhetel, sõbralikkusel ja heatahtlikkusel ning kus märgatakse ja tunnustatakse õpilase pingutusi ja õpiedu;
- 2) ruumis, kus saab kasutada digitehnoloogiat, -keskkondi ja -materjale, et arendada info-, meedia- ja digikirjaoskust;
- 3) ruumis, kus on võimalik liikumist eeldavateks tegevusteks inventari ümber paigutada (nt rühmatööd, õppemängud);
- 4) eesti keel teise keelena õppetunnis rühmades, mille soovitatav suurus on kuni 15 õpilast;
- 5) väljaspool kooliruumi, et rakendada õppimist toetavaid ja mitmekesistavaid õppevorme (nt õuesõpe) ja -tegevusi (nt õppekäik teatrisse, muuseumisse, raamatukokku, kohtumised kirjanike ja tõlkijatega, osavõtt olümpiaadidest ja konkurssidest, valdkondlikud teemapäevad ja -nädalad).

2. Ainekavad

2.1. Eesti keel

2.1.1. Õppeaine kirjeldus

Eesti keele oskus on nii aineõpetuse eesmärk kui ka õppekavas sätestatu omandamise alus. Eesti keele oskus kõnes ja kirjas pole üksnes inimese identiteedi, tema mõtlemis- ja tundevõime kujunemise alus, vaid ka jätkusuutliku ja enastjuhtiva õppimise eeldus kogu edasiseks eluks. Kui õpilane mõistab eesti keele tähtsust sotsiaalse suhtluse vahendina ja rahvusliku kultuuri kandjana, kujuneb ta täisväärtuslikuks ühiskonnaliikmeks, kes suudab ennast erinevates suhtlusolukordades selgelt ja ladusalt väljendada, mõistab erinevaid tekste, on võimeline argumenteerima ja mõtestatud teksti looma.

Põhikoolis pannakse alus õpilaste sotsiaalsele kirjaoskusele, st oskusele kasutada keelt teadlikult ja kriitiliselt isiklikus ja avalikus elus, õppe- ja tööolukorras. Õpilastes kujundatakse teadmisi ja oskusi, mis hõlmavad keelt, selle variante, eri tüüpi ja liiki tekste ning mis lubavad toime tulla suulise ja kirjaliku suhtlusega, tekstide vastuvõtu ja loomisega. Keeleõpetuse kõrgeim siht on aidata õpilasel kujuneda iseseisvaks teksti vastuvõtjaks ja loojaks, kes on omandanud tänapäeva eesti kirjakeele.

1.–4. klassis on eesti keel kirjandusega lõimitud õppeaine, milles taotletakse nii keele- kui ka kirjandusõpetuse eesmärgi. I kooliastmes loeb õpilane vähemalt kümme, 4. klassis vähemalt neli tervikteost eesti või maailma lastekirjandusest. Alates 5. klassist on eesti keel ja kirjandus eraldi, kuid tugevasti lõimitud õppeained, mille kaudu arendatakse sihipärase lugemise, suulise keelekasutuse ja kirjutamisoskust.

I kooliastmes keskendutakse õpilaste teadmiste ja oskuste kujundamisel nii suulisele kui ka kirjalikule keelele. Kuulamine, kuuldu arusaamine ja kõnelemine on tihedalt seotud lugemis-

ja kirjutamisoskuse arendamisega. Esmase kirjutamisoskuse kujundamisest sõltub edasise kirjaliku eneseväljendusoskuse tõhusus. Suuline keelekasutus hõlmab siin eneseväljendust tavaolukorras ning eakohase suulise teksti mõistmist ja edastamist.

Lugemise õpetamisel arendatakse lugemistehnilist vilumust ja kujundatakse oskust loetud tekstiga jõukohaste juhiste järgi eesmärgistatult töötada. Kirjutamise õpetamisel viimistletakse kirjatehnikat, kujundatakse õigekirjaoskust õpitud keelendite piires ning arendatakse suutlikkust väljendada end loova ja eesmärgipäraselt. Loetav käekiri on alus kirjalikule eneseväljendusele viisil, kus ka teised kirjaandust aru saaksid. Esimeses kooliastmes on oluline saavutada sihipärane kirjutamisoskus, samuti oskus oma mõtteid kirjalikult väljendada.

Ilukirjanduse terviktekste valib õpilane õpetaja soovitusel lugemiseks nii eesti kui ka välisautoritelt, arendades oskust loetud teost tutvustada, selle põhjal jutustada ja küsimuste toel arutleda. Tähtis on kujundada lugemisharjumus, soodustada positiivset lugemiskogemust ja pakkuda lugemisrõõmu.

II ja III kooliastmes kujundatakse õpilaste teadmisi ja oskusi neljas õppevaldkonnas: suuline ja kirjalik suhtlus, teksti vastuvõtt, tekstiloomine ning keeleteadlikkus. Siingi on eesti keele õpetamise keskmes (tervik)tekstid ja katkendid või tekstikorpused ning nendega seotud tekstitoimingud. Keelepädevuse tagab võimalikult eripalgeline, kuid autentne ja adekvaatne tekstivalik, mis võimaldab omandada keeleteadmisi ja kujundada hoiakuid.

Suhtlemisõpetusega kujundatakse oskust kasutada multimodaalses suhtluses eri kanaleid ja keskkondi (sh netikeskkonda), oskust arvestada suhtlemisel eesmärki, partnerit ja olukorda, oskust vahendada teavet, väljendada oma arvamusi ja hinnanguid. Tähelepanu pööratakse ka netiturvalisusele. Suhtlusoskuse arendamisel tehakse informatiivseid esitlusi (nt raamatututvustusi) nii individuaalselt kui ka koostöös.

Teksti vastuvõtu õpetusega kujundatakse oskust tekste leida ja valida, eesmärgipäraselt lugeda ja kuulata, samuti rakendatakse erinevaid lugemis- ja kuulamisvõtteid ning süvendatakse oskust teksti mõista ja sellele reageerida. Arendatakse kriitilise lugemise oskust ning analüüsitakse erinevaid tarbetekste. Elulähedaste ja tähenduslike aine- ja muude tekstide käsitlemine loimitakse tekstide ülesehitusliku eripära, sõnavara, grammatika ja õigekeelsuse õpetamisega, et kujundada õpilases loomulik keeleteadlikkus.

Tekstiloomine õpetusega kujundatakse mitmekülgset ja eesmärgistatud eneseväljendusoskust, mille puhul õpilane tajub situatsiooni ja adressaati ning suudab oma mõtteid selgelt ja täpselt, tekstiliigile omasel viisil väljendada. Jutustavate, kirjeldavate ja arutluselementidega tekstide kõrval hõlmab kirjutamine avarat tekstivälja alates tarbetekstidest kuni ilukirjanduseni. Tekstiloomes on põhirõhk kirjutamise protsessil, õpilane järgib kirjutamise etappe alates eeltööst kuni lõpptulemuse vormistamise ja viimistlemiseni.

Keeleteadlikkuse õpetusega avardatakse keeleteadmisi, omandatakse õigekeelsuspõhimõtted, kujundatakse eesti keelt väärtustavat hoiakut. Arendatakse oskust tänapäeva eesti kirjakeelt teadlikult kasutada, kujundatakse arusaamist keele arengust ja muutumisest ning murrete eripärast. Keeleteadlikkust, mis peab tagama korrektse ja mitmekülgse kirjakeele omandamise, õpetatakse muude tekstitoimingute osana.

2.1.2. Kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

I KOOLIASTE
Õpilane: 1) mõistab rahvapärimust ja kultuuri mitmekesisust; 2) väärtustab eesti keelt; 3) omandab eesti keele lugemistehnika; 4) loeb eesmärgistatult eri allikatest ja keskkondades; 5) kirjutab eesmärgistatult eri liiki tekste käsikirjaliselt ja arvutil eri keskkondades; 6) väljendab end selgelt ja asjakohaselt suuliselt ning kirjalikult; 7) analüüsib individuaalsete võimete piires eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste; 8) tunneb eri tüüpi ja liiki tekstide ülesehitust ning mõistab nende sisu; 9) kujundab lugemise kaudu esmaseid hoiakuid ja tõekspidamisi, väärtustab lugemist.
II KOOLIASTE
Õpilane: 1) mõistab rahvapärimust ja kultuuri mitmekesisust; 2) mõistab eesti keelt kui kultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit; 3) väljendab end selgelt ja asjakohaselt suuliselt ning kirjalikult; 4) teeb õpitu piires keeleteadlikke valikuid, kasutab korrektset kirjakeelt ja sobivat sõnavara; 5) loeb tekste ladusalt ja eesmärgistatult eri keskkondades ja allikatest; 6) kirjutab eesmärgistatult eri liiki tekste eri keskkondades ja allikate toel; 7) analüüsib ja hindab eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste; 8) mõistab eri tüüpi ja liiki tekstide ülesehitust, sisu, keelelist eripära; 9) kujundab lugemise kaudu hoiakuid ja tõekspidamisi; 10) väärtustab lugemist, leiab endale sobivat lugemisvara.
III KOOLIASTE
Õpilane: 1) väärtustab oma rahvapärimust ja kultuuri mitmekesisust; 2) väärtustab eesti keelt kui kultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit. 3) on keeleteadlik, väljendab end eesmärgipäraselt, selgelt, asjakohaselt ja keeleliselt korrektselt suuliselt ning kirjalikult; 4) loeb tekste vilunult, eesmärgistatult ja kriitiliselt eri keskkondades ja allikatest;

- 5) kirjutab eesmärgistatult ja keeleliselt korrektselt eri liiki tekste eri keskkondades ja allikate toel;
- 6) analüüsib ja hindab kriitiliselt eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste, arvestab intellektuaalomandiga;
- 7) mõistab eri tüüpi ja liiki tekstide ülesehitust, sisu, keelelist eripära ning funktsiooni;
- 8) kujundab lugemise kaudu väärtushoiakuid ja tõekspidamisi;
- 9) väljendab end sobivat ja rikkalikku sõnavara kasutades;
- 10) omandab lugemisharjumuse ja väärtustab lugemist.

Randvere Kooli ainekava	Ainevaldkond: keel ja kirjandus	Õppeaine: eesti keel
Kooliaste: I kooliaste	Klass: 1. klass	Tundide arv: 7 tundi nädalas
Õpitulemused:		Õppesisu:
Suuline keelekasutus Õpilane: - eristab häälikuid (asukoht ja järjekord sõnas); tuttavate sõnade puhul täishääliku pikkust; - toimib õpetaja ja kaaslaste suulise juhendi järgi; - kuulab lühikest eakohast teksti õpetaja ja kaaslaste esituses; kuulates saab aru, kas see on juhised, luuletuse või jutu esitus vms; - suhtleb olukorras kohaselt: palub, tänab, küsib, vabandab; - jutustab kuuldu nähtust ja loetust suunavate küsimuste abil; - tuttavate nähtuste puhul teab sama tähendusega sõnu kui ka vastanditähendusi; - esitab luuletust peast; - koostab õpetaja abiga pildiseeria või küsimuste toel suulise jutu.		- Õpetaja, kaaslaste ja tehnilise vahendiga esitatud teksti kuulamine, suulise juhendi järgi toimimine. Õpetaja ja kaaslaste ettelugemise kuulamine. Kuuldu ja nähtu kommenteerimine, analüüsimine, põhjendamine. - Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandamine, tänamine) ja viisakusväljendite valik suhtlemisel. - Eri teemadel vestlemine, arutamine paaris ja rühmas: oma suhtumise väljendamine, nõustumine ja mittenõustumine, ühiste seisukohtade otsimine, kaaslaste arvamuse küsimine.
Lugemine Õpilane: - tunneb häälik-tähe list vastavust, loeb õpitud teksti enam-vähem ladusalt, lausehaaval üksiku peatusega võõrama sõna ees oma kõnetempos või sellest aeglasemalt; - mõistab häälega või endamisi (vaikse häälega või huuli liigutades) lugedes loetu sisu konkreetse tegevuse tasandil (kes mida teeb?); - vastab teksti kohta käivatele küsimustele, mille vastused on palas otsesõnu kirjas; - mõtleb loetud jutule lõpu;		- Joonistähete kinnistamine ja vajadusel õppimine. Tähtedest sõnade ja sõnadest lausete lugemine. Silpidest sõnade moodustamine. Helide ja häälte ning häälikute eristamine (asukoht ja järjekord sõnas). Hääliku pikkuse eristamine. Täis- ja kaashäälikud. Selge hääldamine, lugemistehnika arendamine, sobiva hääletugevuse kasutamine. - Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (õige hääldus, ladusus, pausid, intonatsioon, tempo; oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse). Käsikirjalise teksti lugemine tahvlilt

• on lugenud vähemalt kahte oma lugemisoskusele sobivat lasteraamatut, nimetab nende pealkirja ja autoreid, annab loetule emotsionaalse hinnangu (lõbus, tõsine, igav ...).	ja vihikust. Jutustava ja kirjeldava teksti ning teabeteksti (õpilaspäevik, kutse, õnnitus, teade, tööjuhend, raamatu sisukord) lugemine, info leidmine ja lugemine erinevatest allikatest (arvuti, televiisor, nutiseade). Sümbolite, skeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjandusest, lasteraamatutest ja -ajakirjadest ning igapäevaelust. Sõna, lause ja teksti lugemine ning sisu mõistmine. Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide ja üksiksõnade järgi. • Loole alguse ja lõpu mõtlemine. Jutustamine kuuldu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria ja etteantud teema põhjal. Kuuldud jutu (muinasjutt, lühijutt) ümberjutustamine. Aheljutustamine. Sündmuse, isiku, looma, eseme jm kirjeldamine tugisõnade, skeemi ning tabeli abil. Tegelaste iseloomustamine. Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus. Tuttava luuletuse ja dialoogi peast esitamine. Jutustavate luuletuste ja proosateksti mõtestatud esitamine. Vabalugemiseks sobivate teoste leidmine eesti ja maailma lastekirjandusest. Autorite, nende elulugude ning loominguga tutvumine nii trüki- kui ka veebitekstide kaudu.
Kirjutamine Õpilane: • kasutab õigeid kirjutamisvõtteid, õigeid tähekujusid ja seostab tähti õigesti; • kirjutab tahvlilt vm näidise järgi;	• Kirja eelharjutused. Joonistähete kirjutamine. Väikeste ja suurte kirjatähete õppimine, õiged tähekujud, ühtlane kirjarida. Sõna ja lause kirjutamine. Töö vormistamine paberil loetavas käekirjas ja arvutis. Teksti ärakiri tahvlilt ja õpikust. Kirjutatu kontrollimine õpikust ja sõnastikust.

• täidab õpilaspäevikut ja vormistab vihikut, varustab töölehe nime ja kuupäevaga; • koostab näidise abil kutse, õnnitluse; • kirjutab jutu piltide ja küsimuste abil; • eristab häälikut, tähte, täis- ja kaashäälikut, sõna, lauset; • kirjutab õigesti kuni 2-silbilisi õppetekstis kasutusel olnud sõnu; • lõpetab lause punktiga ja küsimuse küsimärgiga; • kasutab nime puhul ja lause alguses suurtähte; • kirjutab õigesti oma nime .	Oma kirjavea parandamine. Tarbeteksti (kutse, õnnitus) kirjutamine näidise järgi. • Hääliku pikkuse ning häälikuühendi märkimine kirjas. Tähtede i ja j õigekiri (v.a võõrsõnad ning tegijanimi); h-täht sõna alguses; sulghäälik oma- ja võõrsõnade alguses; <i>k, p, t</i> s- ja <i>h</i>-tähe kõrval. Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimedes ning tuntumates kohanimedes. Väike algustäht õppeainete, kuude, nädalapäevade ja ilmakaarte nimetuses. Silbitamise ja poolitamise alused. Liitsõna.
---	--

Randvere Kooli ainekava	Ainevaldkond: keel ja kirjandus	Õppeaine: eesti keel
Kooliaste: I kooliaste	Klass: 2. klass	Tundide arv: 6 tundi nädalas
Õpitulemused:		Õppesisu:
Suuline keelekasutus Õpilane: - eristab täishääliku ja suluta kaashääliku pikkusi tuttavates sõnades; - jälgib õpetaja ja kaaslase esitatud teksti ja toimib saadud sõnumi kohaselt (nt töö- või mängujuhend); - koostab kuuldu põhjal joonise õpetaja abil - kasutab kõnes terviklauseid; - kasutab otstarbekalt vastandtäheendusega ja lähedase täheendusega sõnu; - väljendab arusaadavalt oma soove ja kogemusi nii väikeses kui suures rühmas; - annab õpetaja abil edasi õppeteksti, filmi, teatrietenduse jm sisu; - koostab õpetaja abil jutu piltide ja küsimuste toel, mõtleb jutule lõpu või alguse; - vaatleb ja kirjeldab nähtavat, märkab erinevusi ja sarnasusi suunavate küsimuste toel; - esitab luuletust.		- Hääliku pikkuste eristamine sõnamängus, liikumise ja liigutuste abil, põhirõhk suluta kaashäälikul. Õpetaja ja kaaslase suulise mitmeastmelise juhendi meeldejätmine ja selle järgi toimimine mängus, praktilise ülesande lahendamisel (välitund, otsimine, mõõtmine). Õpetaja ettelõetud ainetekstist oluliste mõistete leidmine ja lihtsa skeemi koostamine õpetaja juhendamisel. Kaaslase ettelugemise kuulamine ja hinnangu andmine ühe aspekti kaupa (õigsus, pausid ja intonatsioon mõtte toetajana). - Häälde- ja intonatsiooniharjutused sõnamängulistest harjutustest, kiirkõne, kajamäng. - Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus: muinasjuttude esitamine, igapäevaolukordade lavastamine. Kõne eri nüansside (tempo, hääletugevus, intonatsioon) esiletoomine dramatiseeringus jm esituses: rongi, loomade hääle jm imiteerimine. Kõnelemine eri olukordades (telefonitsi, rühma esindajana), rollimängud. Nii enese kui ka teiste soorituste tunnustav kommenteerimine. Oma arvamuse avaldamine (raamatu, filmi jm) kohta ja selle põhjendamine. Arutlemine paaris ja rühmas: oma suhtumise väljendamine, nõustumine ja mittenõustumine, ühiste seisukohtade otsimine.

	Sündmuse, isiku, looma, eseme kirjeldamine tugisõnade, skeemi, tabeli abil. Sõnatähenduste selgitamine ja täpsustamine aktiivse sõnavara laiendamiseks. Kuuldud jutu ümberjutustamine; pikema dialoogi jälgimine, hinnangud tegelastele ja sisule. Mõtete väljendamine terviklausetena. Küsimuste moodustamine, küsimuste esitamine ja neile vastamine. Eri meeleoluga luuletuste (aastaajad, laste elu) mõtestatud peast esitamine.
Lugemine Õpilane: • loeb õpitud teksti suhteliselt õigesti, ladusalt (lugemistempo võib olla kõnetempost aeglasem), parandab ise oma lugemisvigu, enamasti väljendab intonatsioon loetava sisu; • mõistab häälega kui ka endamisi lugedes loetu sisu; • leiab tekstis iseseisvalt vastused konkreetsetele küsimustele ja töötab õpetaja abiga eakohaste juhiste alusel; • tunneb ära jutu, luuletuse, mõistatuse, näidendi ja vanasõna; • kasutab õpiku sõnastikku õpetaja abiga sõnade leidmiseks algustähe järgi; • on lugenud jõukohaseid lasteraamatuid, nimetab tegelasi ja annab edasi loetu sisu mõne huvitava, enam meeldinud episoodi järgi.	• Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi: oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse, sobiva intonatsiooni kasutamine. Lugemistehniliselt raskete sõnade ja sõnaühendite lugema õppimine. Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus. Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusemärgid jms), skeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjanduses ning lasteraamatutes. Tekstist õpitavate keelendite, samuti sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade jms leidmine. Õpiku sõnastiku kasutamine. Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ja partnereid arvestades. Eri liiki lühitekstide (teade, kiri, ajakirja rubriik, sõnastik) mõistev lugemine. Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja vihikust. Tekstis küsimuse, palve, käsu ja

	keelu äratundmine. Loetud jutustuse ja muinasjutu kohta kava koostamine (teksti jaotamine osadeks); skeemi/kaardi koostamine õpetaja abiga. Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine (ka siis, kui vastus otse tekstis ei sisaldu). Loole alguse ja lõpu mõtlemine. Tegelaste iseloomustamine. • Luuletuste ilmeka (mõtestatud) esitamine. Riimuvate sõnade leidmine õpetaja abiga. Tekstiliikide eristamine: jutustus, luuletus, näidend, mõistus, vanasõna. Kirjandustekstid: rahvaluuleline liisusalm, muinasjutt, mõistus, luuletus, piltjutt, vanasõna, jutustus, näidend, muistend. Loetud raamatu tutvustamine ja soovitamise. Vajaliku teose otsimine kooli või kodukoha raamatukogust autori ja teema järgi täiskasvanu abiga.
Kirjutamine Õpilane: • kasutab kirjutades õigeid väikeste ja suurte kirjatähtede tähekujusid ja seoseid; • kirjutab tahvlilt või õpikust ära; • täidab iseseisvalt õpilaspäevikut ja kujundab vihikut, paigutab näidise järgi tööd vihikulehele, joonelisele lehele, varustab töö kuupäevaga; • koostab õpetaja abiga kutse, õnnitluse ja teate; • kirjutab ümberjutustuse ning loovtöö pildiseeria, tugisõnade ja küsimuste abil;	• Suurte ja väikeste kirjatähtede kordamine. Kirjutamise tehnika arendamine: ühtlane kirjarida, õiged tähekujud ja seosed nii väikestel kui suurtel kirjatähtedel. Näidise järgi kirjatöö paigutamine vihiku lehele, kirjapaberile; kuupäeva kirjutamine. Kutse, õnnitluse ja teate koostamine õpetaja abiga. Tekstilähedase ümberjutustuse kirjutamine küsimuste ja tugisõnade toel. Loovtöö skeemi, kaardi toel; fantaasialugu. Jutu ülesehitus: alustus, sisu ja lõpetus; jutule alguse

• eristab häälikut, tähte, täis- ja kaashäälikut, silpi, sõna, lauset, täishäälikuühendit; • märgib kirjas õigesti täishäälikuid; • teab peast võõrtähtedega tähestikku; • alustab lauset suure algustähega ja lõpetab punkti või küsimärgiga; • kasutab suurt algustähte inimeste ja loomade nimedes, tuttavates kohanimedes; • kirjutab õigesti õpitud pöördelõppe (mida teed? mida teete?) ja käändelõppe (-sse, -ga, -ta); • kirjutab etteütlemise järgi õpitud keelendite ulatuses sisult tuttavat teksti ja kontrollib kirjutatut näidise järgi (20–25 sõna lihtlausekena).	ja lõpu kirjutamine. Omakirjutatud teksti üle kaaslasega arutlemine. Varasemale lisanduvalt keeleteadmised: täishäälikuühendi õigekiri, suluta kaashääliku pikkus ja õigekiri; k, p, t s-i ja h kõrval; i ja j silbi alguses, h sõna alguses. Silbitamine, poolitamise üldpõhimõtted.
---	---

Randvere Kooli ainekava	Ainevaldkond: keel ja kirjandus	Õppeaine: eesti keel
Kooliaste: I kooliaste	Klass: 3. klass	Tundide arv: 6 tundi nädalas
Õpitulemused:		Õppesisu:
Suuline keelekasutus Õpilane: • kuulab mõtestatult eakohast teksti, toimib saadud sõnumi või juhendite järgi; • väljendab end suhtlusolukordades selgelt ja arusaadavalt: palub, küsib, selgitab, keeldub, vabandab, tänab; vastab küsimustele, kasutades sobivalt täislauseid ning lühivastuseid; • vaatab sihipäraselt ja kirjeldab eesmärgipäraselt nähtut, eset, olendit, olukorda, märkab erinevusi ja sarnasusi; • avaldab arvamust kuuldu, vaadeldu ja loetu kohta; • annab küsimuste toel arusaadavalt edasi õppeteksti, lugemispala, pildiraamatu, filmi ja teatrietenduse sisu; koostab kuuldu/loetu põhjal skeemi/kaardi; • jutustab loetust ja läbielatud sündmusest; jutustab pildiseeria, tugisõnade, märksõnaskeemi ja küsimuste toel; mõtleb jutule alguse ja lõpu; • leiab väljendamiseks lähedase ja vastandtähendusega sõnu; • esitab luuletust peast.		• Hääliku pikkuste eristamine, põhirõhk sulghääliku pikkusel. Pikema suulise juhendi meeldejätmise ja selle järgi toimimine. Kaaslase ja õpetaja juhtnööride kuulamine, nende järgi toimimine. Ettelugemise kuulamine. Kaaslase ettelugemise hindamine ühe aspekti kaupa (õigsus, pausid ja intonatsioon mõtte toetajana). Kuuldu ning nähtu kommenteerimine. Fakti ja fantaasia eristamine. Õpetaja etteloetud ainetekstist oluliste mõistete leidmine ning lihtsa skeemi koostamine. Kuuldu ja nähtu (muinasjutt, lühijutt lapse elust, proosa-, luule ja ainetekst, lavastus, film, multimeedia toode) sisu ümberjutustamine. Kahekõne jälgimine, hinnangud tegelastele ja nende ütlustele. • Hääldus- ja intonatsiooniharjutused. Selge häälduse jälgimine teksti esitades. Kõne eri nüansside (tempo, hääletugevuse, intonatsiooni) esiletoomine dramatiseeringus jm esituses. Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumise, tänamise) valik suhtlemisel. Suuline selgitus, kõnetus- ja viisakusväljendid, teietamine ja sinatamine. Kõnelemine eri olukordades: vestlus tundmatuga, sh telefonitsi, klassi/kooli esindamine, võistkonda kutsumine, koostegevusest

	loobumine jms. Sõnavara arendamine: sõnatähenduse selgitamine ja täpsustamine, aktiivse sõnavara laiendamine, lähedase ja vastandtäheendusega sõna leidmine. Eri teemadel vestlemine sõnavara rikastamiseks, arutamine paaris ja väikeses rühmas. Oma arvamuse avaldamine, nõustumine ja mittenõustumine, ühiste seisukohtade otsimine, kaaslaste arvamuse küsimine. Mõtete väljendamine terviklausetena ja sobiva sõnastusega (sõnavalik, mõtte lõpuleviimine). Küsimuste moodustamine ja esitamine ning neile vastamine. Jutustamine kuuldu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria ja etteantud teema põhjal; aheljutustamine. Sündmuste, isiku, looma, eseme jm kirjeldamine tugisõnade, skeemi ning tabeli abil. Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus erisuguste meeleolude väljendamiseks. Tuttava luuletuse ja dialoogi ilmekas (mõtestatud) esitamine. Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine õpetaja juhiste alusel.
Lugemine Õpilane: • loeb nii häälega kui ka endamisi ladusalt ja teksti mõistes; mõistab lihtsat plaani, tabelit, diagrammi, kaarti; • loeb õpitud teksti ette õigesti, selgelt ja sobiva intonatsiooniga; • töötab tekstiga eakohaste juhiste alusel;	• Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus. Teksti ülesehitus: pealkiri, teksti osad (lõigud, loo alustus, sisu, lõpetus). • Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (õige hääldus, ladusus, pausid, intonatsioon, tempo; oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhatakse). Ladus ja automatiseerunud lugemine. Oma ja kaaslaste lugemistehnika

• vastab suulistele ja lühikestele kirjalikele küsimustele loetu kohta; • eristab kirjalikus tekstis väidet, küsimust, palvet, käsku, keeldu; • tunneb ära jutustuse, luuletuse, näidendi, muinasjutu, mõistatuse, vanasõna, kirja; • on lugenud läbi vähemalt neli eesti ja väliskirjaniku teost, kõneleb loetud raamatust; • teab nimetada mõnda lastekirjanikku.	hindamine õpetaja juhiste alusel. Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemise klassitahvlilt ja vihikust. • Jutustava ja kirjeldava teksti ning tarbe- ja teabeteksti (õpilaspäeviku, kutse, õnnitluse, saatekava, tööjuhendi, raamatu sisukorra, sõnastiku, teate, eeskirja, retsepti, õpikuteksti, teatmeteose teksti, ajalehe- ja ajakirja ning muu meediateksti) lugemine. • Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusmärgid jms), skeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjanduses, lasteraamatutes ning lasteajakirjanduses. • Sõna, lause ning teksti sisu mõistmine. Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide ja üksiksõnade järgi. • Töö tekstiga: tekstist õpitavate keelendite, sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade leidmine. Õpiku sõnastiku iseseisev kasutamine. Teksti jaotamine osadeks ning tekstiosade pealkirjastamine. Loetava kohta kava, skeemi, kaardi koostamine. Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine. Loole alguse ja lõpu mõtlemine. Teksti teema ja peamõtte sõnastamine, tegelaste iseloomustamine. • Jutustavate luuletuste ja proosateksti mõtestatud esitamine. Riimuvate sõnade leidmine. Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ning partnereid arvestades. • Loetud raamatust jutustamine, loetule emotsionaalse hinnangu andmine ja raamatust lühikokkuvõtte
---	--

	tegmine. Vajaliku raamatu leidmine iseseisvalt. • Tekstiliikide eristamine: muinasjutt, mõistus, vanasõna, luuletus, jutustus, näidend, kiri • Kirjandus: folkloorne lastelaul, liisusalm, jutustus, muinasjutt, muistend, luuletus, kahekõne, näidend, sõnamänguline tekst, piltjutt, mõistus, vanasõna.
Kirjutamine Õpilane: • kasutab kirjutades õiged tähekesid ja -seoseid, kirjutab loetava käekirjaga; • kirjutab tahvlilt ja õpikust õigesti ära; paigutab teksti korrektselt paberile või arvutis, vormistab vihiku/õpilaspäeviku nõuetekohaselt; • valdab eesti häälikkirja aluseid ja õpitud keelendite õigekirja: eristab häälikut ja tähte, täis- ja kaashäälikut, häälikuühendit, silpi, sõna, lauset; märgib kirjas häälikuid õigesti; eristab lühikesi, pikki ja ülipikki täis- ja suluta kaashäälikuid; kirjutab õigesti asesõnu; • märgib õpitud sõnades õigesti kaashäälikuühendit; kirjutab õigesti sulghääliku omandatud oma- ja võõrsõnade alguses; märgib kirjas õigesti käänd- ja pöörsõnade õpitud lõppe ja tunnuseid; • teab peast võõrtähtedega tähestikku, kasutab lihtsamat sõnastikku ja koostab lihtsaid loendeid tähestik-järjestuses; • kirjutab suure algustähega lause alguse, inimeste- ja loomade nimed ning õpitud kohanimesid;	• Kirjutamise tehnika viimistlemine, oma loetava käekirja kujundamine, kirjutamise kiiruse arendamine. Kirjutamisvilumuse saavutamine (õiged tähekesid ja proportsioonid, loetav käekiri, ühtlane kirjarida, kirjatöö nõuetekohane välimus, töö vormistamine). • Teksti ärakiri tahvlilt ja õpikust. Kirjutatu kontrollimine õpiku ja sõnastiku järgi. Oma kirjavea parandamine. Etteütlemise järgi kirjutamine. Tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine. Tarbeteksti kirjutamine näidise järgi: kutse, ümbrik. • Tähestikuline järjestus. Täis- ja kaashäälikuühendi õigekiri. Täis- ja suluta kaashääliku pikkuse kordamine, sulghääliku pikkuse eristamine ja õigekiri. <i>k, p, t s-i</i> ja <i>h</i> kõrval. <i>i</i> ja <i>j</i> õigekiri (v.a võõrsõnades ja tegijanimedes). <i>h</i> sõna alguses. Sulghäälik oma- ja võõrsõnade alguses. • Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimeses, tuntumates kohanimeses. Väike algustäht õppeainete, kuude, nädalapäevade, ilmakaarte nimetustes. Poolitamise harjutamine. Liitsõna.

• piiritleb lause ja paneb sellele sobiva lõpumärgi; • kirjutab etteütlemise järgi sisult tuttavat teksti ja kontrollib kirjutatud näidise järgi (30–40 sõna); • koostab kutse, õnnitluse, teate, e-kirja; kirjutab eakohase pikkusega loovtöid (k.a ümberjutustusi) küsimuste, tugisõnade, joonistuse, pildi, pildiseeria, märksõnaskeemi või kava toel. • kirjutab nii koolis kui ka igapäevaelus käsitsi ja arvutiga eakohaseid tekste vastavalt kirjutamise eesmärgile ja adressaadile.	• Nimi-, omadus- ja tegusõna. Ainsus ja mitmus. Sõnavormide moodustamine küsimuste alusel. Mitmuse nimetava ning sse-lõpulise sisseütleva, kaasaütleva ja ilmaütleva käände lõpu õigekirjutus. Olevik ja minevik. Pöördelõppude õigekirjutus. Erandliku õigekirjaga ase- ja küsisõnad (ma, sa, ta, me, te, nad, kes, kas, kus). • Väit- (jutustava), küsi- ja hüüdlause lõpumärgid. Koma kasutamine loetelus; <i>et, sest, vaid, kuid, aga, siis, kui</i> puhul; sidesõnad, mis koma ei nõua. • Etteütlemise järgi kirjutamine õpitud keelendite ulatuses (30–40 sõna). Oma kirjavea iseseisev leidmine. • Sõnavara: lähedase ja vastandtäheendusega sõna. • Lausete laiendamine ja sidumine tekstiks. • Tarbeteksti (ajaleheartikli, teate, nimekirja jne) kirjapanek. • Ümberjutustuse kirjutamine tugisõnade, skeemi, kaardi või kava toel. • Loovtöö kirjutamine (vaba jutt, jutt pildi, pildiseeria, kiri, küsimuste, skeemi, kaardi või kava toel, fantaasialugu). Jutu ülesehitus: alustus, sisu, lõpetus. • Sündmusest ja tegelasest kirjutamine. • Jutule alguse ja lõpu kirjutamine. • Oma kirjutatud teksti üle kaaslasega arutamine.
--	--

Randvere Kooli ainekava	Ainevaldkond: keel ja kirjandus	Õppeaine: eesti keel
Kooliaste: II kooliaste	Klass: 4. klass	Tundide arv: 5 tundi nädalas
Õpitulemused:		Õppesisu:
Suuline ja kirjalik suhtlus Õpilane: • kuulab mõtestatult eakohast teksti, toimib saadud sõnumi või juhendite järgi; • jutustab kuuldu teksti ümber; • esitab kuuldu ja nähtu kohta küsimusi; • väljendab oma arvamust, annab infot arusaadavalt edasi; • leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku vormi; • esitab peast ilukirjandusteksti omal valikul, loeb teksti rollis; • annab juhiste alusel kaaslasele tagasisidet.		• Kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine. Juhendi järgimine ja kuuldu põhjal tegutsemine. • Kuuldud teksti ümberjutustamine. Lavastuse, kuuldu proosa-, luule- ja ainetekstide sisu ümberjutustamine. Õpetaja ettelugemise järel (ainealane tekst, lõikhaaval) oluliste mõistete ja seoste leidmine. • Kuuldu kohta täpsustavate küsimuste esitamine. Esitatud küsimuste mõistmine ja küsimustele vastamine. • Loetu ja kuuldu kohta arvamuse avaldamine ja seisukoha põhjendamine, näite toomine tekstist. Kaaslaste arvamuse küsimine. Suulises keelekasutuses kirjakeele põhinormingute järgimine eakohasel viisil. Mõtete väljendamine selgelt ja arusaadavalt, mõtte lõpuleviimine ja mõtete omavaheline seostamine. • Rühmavestlus etteantud teemal, vestluse tulemuse esitlus. Rühmareeglite kokkuleppimine, sobiva koostöövormi valimine. Kõnelemisel kaaslase mõtete ümbersõnastamine, enda mõtete lisamine. Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele, mida). Esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine; õige hingamine ja kehahoid. • Dialoogi ja dramatiseeringu esitamine. Rollimäng.

Muudetud direktori käskkirjaga nr 1-3/5 12.09.2016; 1-3/12 31.08.2020; 1-3/5 05.05.2022; 1-3/14 30.08.2024; 1-3/8 31.03.2025

	• Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine õpetaja juhiste alusel.
--	---

Teksti vastuvõtt

Õpilane:

- otsib teavet tundmatute sõnade kohta, selgitab nende tähendust;
- valdab lihtsamaid lugemistehnikaid, eesmärgistab lugemist;
- kirjeldab tarbe- ja ilukirjandusteksti peamisi erinevusi;
- vastab teksti põhjal koostatud küsimustele tekstinäidete või oma sõnadega, koostab teksti kohta küsimusi ja leiab tekstist vajalikku infot;
- nimetab ilukirjanduse põhiliike, proosa, luule, draama, ja nende tunnuseid;
- nimetab rahvaluule põhiliike ja nende tunnuseid;
- tutvustab loetud proosateose sisu ja tegelasi ning kõneleb loetust; kirjeldab teksti põhjal sündmuste toimumise aega, kohta ja tegelasi;
- Tundmatu sõna tähenduse leidmine õpiku sõnastikust ja Sõnaveebist. Tähenduse selgitamine.
- Lugemiseks valmistumine, lugemise eesmärgistamine, keskendumine lugemine. Lugemistehnika arendamine, korduv ülelugemine, häälega ja hääleta lugemine, pauside, tempo ja intonatsiooni jälgimine. Lugemist hõlbustavad võtted. Lause, lõigu ning tervikteksti mõistmine ja ümberjutustamine.
- Tarbeteksti ja ilukirjandusteksti eesmärgi ja lugemise eripära. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide, remarkide, üksiksõnade jm alusel. Enne lugemist olemasolevate teemakohaste teadmiste ja kogemuste väljaselgitamine, oma küsimuste esitamine ning uute teadmiste vastu huvi äratamine (mida tean, mida tahaksin teada).
- Ilukirjandustekst, kujundlik keelekasutus. Ilukirjanduse põhiliigid: luule, proosa, draama, nende erijooned.
- Jutustava teksti vastuvõtt. Süžee, sündmuste toimumise koht, aeg ja tegelased, käivitav sündmus, lahendus. Sündmuste järjekorra edasi edasiandmine. Arutlemine tekstis käsitletud teema, tegelaste motiivide üle. Oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine tekstinäidete toel. Küsimustele vastamine tekstinäidete või oma sõnadega. Loetava kohta märkmete, märksõnaskeemi, kava ja küsimuste koostamine. Loetud teksti dramatiseering õpetaja juhiste toel.

	• Luuletuse teema määratlemine, aja ja koha kirjeldamine, meeleolu kirjeldamine. Luuletuse ja proosateksti mõtestatud esitamine (meeleolu, laad). • Vajaliku ja huvipakkuva raamatu leidmine kataloogi või e-otsingut kasutades. Loetud raamatu sisu ja tegelaste tutvustamine ja lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Loetule emotsionaalse hinnangu andmine ja põhjendamine. • Rahvaluule põhiliikide ära tundmine ja tunnuste nimetamine: muinasjutt, muistend, lühivormid (mõistus, vanasõna, anekdoot).
• kirjeldab luuletuse meeleolu, aega, kohta; • esitab ilukirjandusteksti mõtestatult; • leiab vajaliku või huvipakkuva raamatu; • on läbi lugenud vähemalt neli eakohast väärtkirjandusteost (raamatut);	

- tutvustab loetud raamatut kaaslastele, annab loetule hinnangu ning põhjendab seda. Tekstiloomed Õpilane: - jutustab ja kirjutab loetust ning läbielatud sündmusest; - jutustab tekstilähedaselt, kokkuvõtlikult kavapunktide järgi, märksõnaskeemi ja küsimuste toel; - kirjutab nii koolis kui ka igapäevaelus käsitsi ja arvutiga jutustava teksti; - kirjutab lühema tarbeteksti vastavalt kirjutamise eesmärgile, funktsioonile ja adressaadile; - tunneb kirjutatavate teksti ülesehitust ja vormistustavasid; - kirjutab eakohase pikkusega loovjutte küsimuste, pildi, pildiseeria, märksõnaskeemi või kava toel; - tunneb protsesskirjutamise etappe, täiendab oma tööd tagasiside põhjal; - rakendab omandatud keeleteadmisi teksti kirjutamisel ja toimetamisel. Keeleteadlikkus Õpilane: - kirjeldab eesti keele häälikusüsteemi ja kaashäälikuühendi reeglit ja erandeid; - järgib kirjutamisel õpitud häälikuõigekirjareegleid;	- Ümberjutustamine ja ümberjutustuse kirjutamine: tekstilähedane, valikuline (mõne tegelase vaatepunktist), kokkuvõtlik, loov. Loo ümberjutustamine uute tegelaste ja sündmuste lisamise või asendamisega. Ümberjutustus kavapunktide, märksõnade ja küsimuste toel. Aheljutustamine. Fantaasialoo, muinasjutu või muistendi kirjutamine. - Lühemate tarbetekstide kirjutamine: seletus- ja veenmiskiri, e-kiri, teade. Kirja esitav osa ja taustaosa. Juhendavate tekstide kirjutamine: retsept, juhend või reeglistik. Kiri, ümbriku vormistamine. - Protsesskirjutamine: kirjutamiseks valmistumine (märksõnad, idee- või mõtteskeem, sündmuste kaart), mustandite kirjutamine, tagasiside põhjal töö täiendamine, toimetamine, viimistlemine, avaldamine. <u>Häälikuõpetus ja õigekiri</u> - Helilised ja helitud häälikud. Liidete -gi ja -ki õigekiri. Täis- ja kaashäälikuühend. Kaashäälikuühendi õigekiri,
--	--

- eristab liitsõna täiend- ja põhiosa, liitsõna ja liitega sõna, aimab liitsõna tähendust täiend- ja põhiosa põhjal; - selgitab sõna tähendust sõnastiku tähendusseletuse ja näidislausete põhjal; - järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid; - eristab sõnu liigiti; - oskab pöörata tegusõnu ainsuses ja mitmuses ning kasutada jaatavat ja eitavat kõnet tekstis; - oskab määrata lauseliikmeid ja teab nende ülesannet lauses; - moodustab ja kirjavahemärgistab lauseid õpitu piires korrektselt.	sulghäälik sõna keskel. Tähtede <i>i</i> ja <i>j</i> õigekiri tegijanimedes ja liitsõnades. <u>Sõnavaraõpetus</u> - Liitsõnamoodustus: täiend- ja põhiosa, täiendi funktsioon liitsõnas. Liitsõna tähendus. Liitsõna ja liitega sõna erinevused. - Sõna tähenduse selgitamine oma sõnadega sõnastiku tähendusseletuse ja näidislausete põhjal (nii raamatu- kui ka veebivariandist). <u>Vormiõpetus</u> - Sõnaliigid ja nende funktsioon. - Tegusõna. Jaatava ja eitava kõne kasutamine tekstis. Tegusõna pöörde, tegusõna pööramine ainsuses ja mitmuses. - Käändsõna. Käändsõnad: nimisõna, omadussõna, arvsõna, asesõna. Käändsõna arv, ainsus ja mitmus. - Muutumatud sõnad: määrsõnad, hüüdsõnad, sidesõnad, kaassõnad. <u>Lauseõpetus</u> - Lause ja lauseliikmed. Alus, öeldis, sihitis määrus ja nende ülesanne lauses kui tervikus. Lihtsamad lause laiendamise võimalused.
--	--

Randvere Kooli ainekava	Ainevaldkond: keel ja kirjandus	Õppeaine: eesti keel
Kooliaste: II kooliaste	Klass: 5. klass	Tundide arv: 3 tundi nädalas
Õpitulemused:		Õppesisu:
Suuline ja kirjalik suhtlus Õpilane: - väljendab end suhtlusolukordades selgelt ja arusaadavalt koolis, avalikus kohas, eakaaslaste ja täiskasvanutega suheldes; - oskab olukorrale vastava suhtluskanali valida; - tunneb vahetu suhtluse tavasid ja oskab neid rakendada; - lahendab probleemülesandeid paaris- ja rühmatöös; - esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, sh kriitilisi; - avaldab viisakalt ja olukorrast lähtuvalt arvamust, sõnastab väite ja järelduse.		- Keelekasutus erinevates suhtlusolukordades: koolis, avalikus kohas, eakaaslastega, täiskasvanutega suheldes, suulises kõnes ja kirjalikus tekstis. - Teabe ja abi küsimine erinevates suhtluskanalites ja -olukordades. Sobiva formaadi ja kanali valimine. Vahetu vestlus, telefonivestlus, e-kiri. Telefonivestluse alustamine ja lõpetamine. - Kaasõpilase ja õpetaja või muu suulise teksti eesmärgistatud kuulamine. Suuline aramusavaldus ja vestlus etteantud teemal, vastulausele reageerimine ning seisukohast loobumine Kuuldu põhjal tegutsemine, kuuldu kohta arvamuse avaldamine, väite esitamine ja selle põhjendamine. Kuuldu põhjal järelduse sõnastamine suuliselt või kirjalikult. - Suuline aramusavaldus ja vestlus etteantud teemal, vastulausele reageerimine ning seisukohast loobumine.

Teksti vastuvõtt Õpilane: • Analüüsib teksti väljenduslaadi lähtuvalt kasutusvaldkonnast ja suhtlusolukorrast; • nimetab teksti liiki, selle eesmärgi ja iseloomustab autori väljenduslaadi õpitud keeleteadmiste põhjal; • võrdleb tekste ülesehituse, vormistuse ja keelekasutuse põhjal; • tunneb keele ja kirjanduse valdkonna teabekeskkondi, leiab neist vajaliku teabe, koostab lihtsama päringu; • hindab sõnumi suhtlusmooduseid, sh visuaalset, kuuldelist, žestilist ja tekstilist osa, verbaliseerib graafilise teabe; • tunneb konspekteerimise võtteid, teeb lugedes või kuulates märkmeid, koostab skeeme; • oskab sõnastada lugemise, vaatamise, kuulamise eesmärgi ja teeb eesmärgist lähtuva kokkuvõtte; • esitab teksti kohta kriitilisi küsimusi ja avaldab arvamust, kontrollib teksti usaldusväärsust, eristab arvamust ja fakti.	• Eesmärgistatud lugemine, lugemist hõlbustavad võtted. Tööjuhendi lugemine. • Kava, mõttekaart, joonis jm visualiseerivad vahendid. Tarbe- ja õppetekstide mõtestatud lugemine (reegel, juhend, tabel, skeem, kaart). • Kuuldu konspekteerimine. Trükised (raamat, ajaleht, ajakiri), nendes orienteerumine ja vajaliku teabe leidmine. • Visuaalselt esitatud info (foto, joonis, graafik) põhjal lihtsamate järelduste tegemine, seoste leidmine. • Kokkuvõtte konkreetsest materjalist (õppetext, arutlus).
Tekstiloome Õpilane: • teeb lühiettekande, oskab allikaid valida ja hinnata, koostab lihtsama viite; • kirjutab tekste protsessikeskselt, täiendab tagasiside põhjal tekste; • jutustab oma elamustest ja kogemustest, ehitab jutustuse tavakohaselt üles; • kirjeldab eset, olendit ja inimest, ehitab kirjelduse tavakohaselt üles; • arutleb suuliselt ja kirjalikult, ehitab arutleva teksti tavakohaselt üles ja	• Lühiettekanne ja esitlus internetist või teatmeteostest leitud ainealase info põhjal. Privaatses ja avalikus keskkonnas suhtlemise eetika: lihtsama viite vormistamine, refereerimine. • Jutustava, kirjeldava, põhjendava teksti koostamine protsessikeskselt. • Jutustamine. Oma elamustest ja juhtumistest jutustamine minavormis. Jutustuse ülesehitus: aja- ja koha nimetamine, tegelase või tegelaste kirjeldamine, käivitav

kasutab arutlevale tekstile omaseid keelendeid; - vormistab tekstid korrektselt nii käsitsi kui arvutil; - põhjendab oma hinnangut tekstinäidetega.	sündmus, tegelase mõtted ja tegevus selle lahendamise nimel, lõpetus. Jutustava teksti tunnused: ajalis-põhjuslik järgnevus tekstis. Sidus lausestus. Otsekõne jutustuses. - Kirjeldamine. Täpne sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine. Kirjelduse ülesehitus: üldmulje, detailid, hinnang. Esemelendi ja inimese kirjeldamine ja neile iseloomulike tunnuste nimetamine. Autori suhtumine kirjeldatavasse ning selle väljendamine. - Arutlemine. Põhjuse ja tagajärje väljendamine. Arutleva teksti tunnused: rõhutavad sõnad, võrdlemine, näidete toomine, põhjendavate sidendite kasutamine. Loetule, nähtule või kuuldule hinnangu andmine nii kirjalikult kui ka suuliselt.
Keeleteadlikkus Õpilane: - nimetab Eestis kõneldavaid keeli, sugulaskeeli ja rahvaid; - kirjeldab eesti keele häälikusüsteemi; - kirjutab sagedamini esinevad võõrsõnad korrektselt; - kasutab enda tekstis sünonüüme, arvestades nende tähendusvarjundeid; - kasutab sobivat tegusõna ajavormi enda tekstis; - valib sobiva käändevormi lause kontekstist lähtuvalt; - moodustab omadussõnade võrdlusastmeid ja kasutab neid enda tekstis korrektselt; - moodustab ja kirjavahemärgistab liitlauseid ja lihtlauseid, sh koondlauseid;	- Eesti keel teiste keelte seas. Teised Eestis kõneldavad keeled. Sugulaskeeled ja sugulasrahvad. - Võõrtähed ja -häälikud. Võõrsõnade õigekiri, sagedamini esinevate võõrsõnade tähendus, hääldus ja õigekiri. Häälduse ja kirja pildi kontrollimine sõnastikest. - Sulghäälik võõrsõna algul ja sõna lõpus. Tähe <i>h</i> õigekiri võõrsõnades. Tähtede <i>f</i> ja <i>š</i> õigekiri. Poolitamisreeglite meenutamine. <u>Sõnavaraõpetus</u> - Sünonüümid, antonüümid, homonüümid, nende kasutamine tekstis. Sünonüümide tähendusvarjundid, tesauruse ja

• kasutab enda tekstis korrektselt otsekõnet; • eristab nime ja nimetust, märgib enda tekstis nimed ja nimetused korrektselt; • järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid ja omandatud keeleteadmisi tekstiloomes.	kasutamine. Tähendusseletuste võrdlemine sõnaraamatutest (nii raamatu- kui ka veebivariandist). Sobiva sõna kasutamine oma tekstis. <u>Vormiõpetus</u> • Sõnaliikide meenutamine. • Tegusõna ajad: olevik, lihtminevik, täis- ja enneminevik ning nende tähenduserinevus. Sobiva ajavormi valimine teksti. • Käänamine. Käänded, nende küsimused ja tähendus. Käändetunnus, mitmuse lõpp. Sobiva käände valik sõltuvalt lause kontekstist. • Omadussõnade võrdlusastmed, keskvõrde ja ülivõrde kasutamine tekstis. <u>Lauseõpetus</u> • Liht- ja liitlause. Lihtlause kirjavahemärgid. Korduvate lauseliikmete kirjavahemärgistamine koondlauses. • Koondlause ja loetelude kasutamine ja kirjavahemärgistamine tekstis. • Üte ja selle kirjavahemärgid. • Otsekõne ja kaudkõne. • Saatelause ja otsekõnelause. Saatelause otsekõne ees, keskel ja järel. Otsekõne kirjavahemärgid ja kasutamine. <u>Muud õigekirja teemad</u> • Algustäheõigekiri: kohad, ajaloosündmused, ametinimetused ja üldnimetused, perioodikaväljaanded, tooted. Nime ja pealkirja eristamine, teoste pealkirjad (heliteosed, filmid, raamatud, lavastused jne).
--	--

Muudetud direktori käskkirjaga nr 1-3/5 12.09.2016; 1-3/12 31.08.2020; 1-3/5 05.05.2022; 1-3/14 30.08.2024; 1-3/8 31.03.2025

Randvere Kooli ainekava	Ainevaldkond: keel ja kirjandus	Õppeaine: kirjandus
Kooliaste: II kooliaste	Klass: 5. klass	Tundide arv: 2 tundi nädalas
Õpitulemused:		Õppesisu:
Lugemine Õpilane: • loeb laste- ja noortekirjandusteoseid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, sealhulgas vähemalt neli tervikteost; • loeb ladusalt ja mõtestatult eri žanris luule-, proosa- ja draamatekste, kasutab õpetaja juhendamisel põhilisi lugemisvõtteid ja -viise, jälgib ja hindab oma lugemist; • tutvustab loetud kirjandusteose autorit, sisu ja tegelasi, kõneleb oma lugemismuljetest, -elamustest ja -kogemustest.		• Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine nii tunnis kui ka tunniväliselt. Tervikteoste soovituslikus valikus peaks olema rohkesti eesti kirjandust, sh tüvitekste ("Mardileib", "Eesti rahva ennemuistsed jutud") ja klassikateoseid (luules Koidula, Liiv, Under, Runnel, Tungal ja tänapäeva autorid). Teosed, mis aitavad mõista inimestevahelisi suhteid, kujundada väärtushoiakuid, arutleda ühiskondlike probleemide üle, kujundada lugemisharjumusi ning tugevdada sisemist motivatsiooni lugeda. Kaasata võiks nt veebipäevikud, räppluulet, elulugusid, arvutimängunarratiive. Kõrvuti lastekirjanduse klassikasse kuuluvate teostega võib lugeda tänapäeva reisiseiklusi, fantaasiajutte, vampiirilugusid, aimeraamatuid ja muud. • Eesmärk on anda õpilasele kätte tööriistad, mis võimaldaks tal teha tekstid enda jaoks tähenduslikuks. Valikus peaks olema nii proosat ja draamat kui ka luulet. • Loetu mõistmine. Aktiivne ja tõhus lugemine, lugemisülesannete täitmine. Tõhus lugemine tähendab tekstiga suhtlemist: loetu mõtestamist, aktiivset kaasamõtlemist, oma maailmapildi pidevat avardamist ja kujundamist, loovuse arendamist. • Ülelugemine ehk kindlate tekstiosade korduv lugemine. Ülelugemine võimaldab aeglast

	süvenemist, mille eesmärk on märgata ja meenutada teksti detaile, koguda ja kasutada täpset informatsiooni, leida tekstist näiteid ja tsitaate. • Lugemise eesmärgistamine. Süvenenud ja ülelibisev lugemine. Lugemiskiiruse valimine vastavalt võimetele ja tekstile. • Lugemistehnika arendamine: häälega ja hääleta lugemine, pauside ja intonatsiooni jälgimine. • Oma lugemise jälgimine ja lugemisoskuse hindamine. • Oma lugemiskogemuse jagamine. • Kui õpilased tutvustavad üksteisele oma valitud raamatut, siis võiks seejuures seada eesmärgiks teatud kirjanduse põhimõistete kasutamise. Nii muutub raamatutuvustus sisukamaks ja kirjanduse põhimõisted liiguvad õpilasel teadmise faasist rakendamise faasi. • Tundmatute sõnade ja väljendite tähenduse väljaselgitamine. • Raamatukogu külastamine. E-raamatukogu kasutamine. Autoriõiguse mõistmine. • Lugemisvilumuse edendamine (ette-, koos-, peastlugemine). • Loovlugemise ülesannete täitmine.
Jutustamine Õpilane: • jutustab mõttelt sidusa tervikliku ülesehitusega selgelt sõnastatud loo, tuginedes kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale; • jutustab tekstilähedaselt või kokkuvõtvalt kavapunktide järgi, märksõnade abil või piltteksti põhjal.	• Tekstilähedane sündmustest jutustamine, st ümberjutustus kuulamise või lugemise põhjal märksõnade toel. • Kokkuvõtlik jutustamine – pikemast tekstist olulisimat sisaldava lühikokkuvõtte tegemine. • Kuulamise ajal jutustamiseks vajalike märkmete tegemine. • Iseenda või kellegi teisega toimunud sündmusest jutustamine.

Teksti tõlgendamine, analüüsimine, mõistmine Õpilane: • koostab teksti kohta eriliigilisi küsimusi; • vastab teksti põhjal koostatud küsimustele oma sõnadega või tekstinäitega; • koostab teksti kohta sisukava, kasutades väiteid või märksõnu; • leiab lõigu kesksed mõtted; • järjestab teksti põhjal sündmused, määrab nende toimumise aja ja koha; • kirjeldab loetud tekstile tuginedes tegelaste välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib nende omavahelisi suhteid, hindab nende käitumist, võrdleb iseennast mõne tegelasega; • arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust; • otsib teavet tundmatute sõnade kohta, teeb endale selgeks nende tähenduse. • eristab ilukirjanduse ja rahvaluule põhiliike ning olulisemaid žanre, nimetab nende tunnuseid; • kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid.	• Küsimuste koostamine teksti kohta ning klaasikaaslaste koostatud küsimustele vastamine tsitaadiga, teksti toel oma sõnade või arvamusega, tekstile toetumata, tekstinäidete leidmine. • Tekstist kokkuvõtte koostamine. • Proosateose sündmustiku kavastamine märksõnade või küsimustena. • Teose teema ja keskse mõtte nimetamine, tekstis käsitletud probleemide üle arutlemine, näidete leidmine tekstist. Loetu seostamine oma teadmiste ja kogemustega. • Tegelaste iseloomustamine ja nende käitumise põhjendamine. • Pea- ja kõrvaltegelaste määratlemine, nende muutumise ja omavaheliste suhete jälgimine. Tegelaste võrdlemine. Tegelastevaheline konflikt, selle põhjused ja lahendused. • Lugejapoolse hinnangu andmine tegelaste valikutele, väärtushoiakutele, käitumisele. • Sündmuste toimumise aja ja koha määramine. Sündmuste järjekord, põhjuse ja tagajärje seosed. • Teosest sobivate näidete ja tsitaatide leidmine, seoste loomine oma kogemustega. • Loetud teose kohta lugemissoovituse, sisukokkuvõtte, päeviku- või blogisissekande kirjutamine. • Jutustaja kui loo edastaja. • Oluline on sõnavaratöö, näiteks kirjutab õpilane tekstist välja tundmatud sõnad, leiab tähenduse ja kasutab sõnu jutustava või kirjeldava teksti loomisel. • Teose üle arutledes kasutavad õpilased õigesti kirjanduslikke
--	---

	mõisteid (nt teema, lugu, tegelane, sündmustik). • Sündmustiku kaardistamine, vigadega ümberjutustus. • Õpilane peaks olema suuteline selgetel juhtudel ära tundma klassikalisi kirjandusžanre, mis on nimetatud mõistete plokis, ja mõistma ilukirjanduse põhiliikide eepika, lüürika ja dramaatika erinevust. • Tõlgendamisvõimalused, oma arvamuse põhjendamine (miks meeldis / ei meeldinud). • Mõisted, mida peaks tundma ja oskama kasutada: ajalooline jutustus, epiteet, ilukirjandus, kõnekäänd, luule, metafoor, muinasjutt, muistend, mõistatus, näidend, proosa, pärimus, seiklusjutt, valm, vanasõna, võrdlus.
Kirjutamine • Õpilane kirjutab eri žanris omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid ja jutustavaid tekste. Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine Õpilane: • tunneb ära ja kasutab enda loodud tekstides epiteete, võrdlusi ja algriimi; • mõtestab lahti esitatud teksti tähenduse iseenda elamustele ja kogemustele tuginedes; • nimetab luuletuse teema ja kirjeldab selle meeoleu, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust.	• Oma kogemuste ja mõtete väljendamine. • Kirjeldava ja jutustava teksti (muistend, muinasjutt, seiklusjutt, päevik vm) kirjutamine. • Olustiku kirjeldamine, tegelase iseloomustamine. • Luuleteksti loomine. • Oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine. • Epiteedi, metafoori ja võrdluse tundmine ning kasutamine. • Luuletuse teema, aeg, koht, meeoleu. • Luuletuse vorm, riim, rütm ja kõla.

Suuline eneseväljendus Õpilane: • esitab (peast) luuletuse, lühikese proosa- või rolliteksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust; • osaleb arutelus, avaldab ja põhjendab oma arvamust; • valib kirjandusteosest rääkides tekstist sobivaid näiteid, teeb koostööd; • annab tagasisidet enda ja teiste esitusele.	• Luuletuse ja lühikese proosateksti esitamine. Rolliteksti esitamine. • Esituse eesmärgistamine (Miks? Kellele? Kuidas? Mida?). Esitamiseks kohase tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine. Diktsiooni jälgimine. • Loetud teose autori, sisu ja tegelaste tutvustamine suuliselt või kirjalikult (slaidid, veebipäevik). • Lugemissoovitus kaaslastele (arvustus, kaanetekst, reklaamposter, videoklipp, lugejakiri). • Lugemispäevik.
Teabe hankimine Õpilane: • loeb kirjandusvaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, kasutab teabe hankimiseks sobivaid allikaid ja keskkondi; • kasutab otstarbekalt eri allikatest ja keskkondadest hangitud teavet; • eristab oma ja laenatud teksti, nimetab ja märgib kasutatud allikad.	• Kirjandust või sellega lõimuvaid teisi kultuurivaldkondi (nt filmi, teatrit, kunsti) tutvustavate aime- ja meediatekstide lugemine. • Käsitleva kirjandusliku teemaga seostuvad lihtsamad aime- ja meediatekstdid, nt raamatusoovitused. • Metatekstdid, mis on enamasti mitteilukirjanduslikud kirjutised, mille eesmärk on käsitleda, tõlgendada või analüüsida mõnda teist teksti (nt raamatuarvustused, lugemisblogid, raamatusoovitused, luuleanalüüsid, intervjuud kirjanikega). • Info otsimine kirjaniku või kirjandusteose kohta. • Raamatukogude andmebaaside kasutamine. • Teabetekstide leidmine raamatukogust ja veebist. Täpne otsing. • Teabe usaldusväärsuse kontrollimine. • Viitamise põhitõed, autoriõiguse mõiste.

Kultuuriteadmised

Õpilane:

- väärtustab nii paikkondlikku kui ka kogu Eestit ühendavat eripärast paljutahulist kultuuri;
- õpib tundma kultuuri eri ilminguid, sealhulgas teatri- ja filmikunsti, pärimus- ja muuseumikultuuri.

- Eesti kirjanike muuseumidega tutvumine ja nende külastamine.
- Eesti Lastekirjanduse Keskuse tegevusega tutvumine.
- Pärimuskultuur. Kooli- ja kodukandipärimuse kogumine.
- Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduse seletamine. Mõistatuste lahendamine ja loomine. Muinasjutu tunnused ja tüüptegelased. Eri liiki muistendid.
- Kirjandusteose dramatiseering. Dialoogi ja tegelaskuju loomine. Eesti teatritega tutvumine.
- Kirjandusteose ekraniseering. Kirjandusteose põhjal valminud filmi vaatamine ja nende võrdlemine. Tutvumine filmi loomise protsessiga. Tutvumine eakohaste filmižanritega.

Randvere Kooli ainekava	Ainevaldkond: keel ja kirjandus	Õppeaine: eesti keel
Kooliaste: II kooliaste	Klass: 6. klass	Tundide arv: 3 tundi nädalas
Õpitulemused:		Õppesisu:
Suuline ja kirjalik suhtlus Õpilane: • esitab kuuldu ja loetu kohta kriitilisi küsimusi ning avaldab arvamust, sõnastab järelduse; • lahendab lihtsamaid probleemülesandeid paaris- ja rühmatöös; • osaleb aktiivselt klassi- ja rühmavestluses; • põhjendab oma seisukohta ja aktsepteerib kaaslaste põhjendatud seisukohti; • kasutab suhtluses sobivaid keelevahendeid, sh korrektset kirjakeelt õpitu piires nii suulises kui ka kirjalikus suhtluses.		• Tekstide kriitiline kuulamine, faktide leidmine ja kontrollimine, kuuldule hinnangu andmine. Kriitiliste küsimuste esitamine vahetus suhtluses. • Seisukoha põhjendamine paaris- või rühmatöö ajal. Klassivestlus, diskussioon. Vestluses kõnejärje hoidmine ja üleandmine kaaslastele. Kaaslaste aktiivne kuulamine, kaaslaste öeldu täiendamine ja täpsustamine. Vestluskaaslastele positiivse tagasiside andmine. • Suulises keelekasutuses kirjakeele põhinormingute järgimine ning mõtete sobiv sõnastamine. Viisakusväljendite kasutamine, sobiva suhtlusstiili valimine, parasiitkeelendite vältimine, mõtte lõpuleviimine. Viisakas ja ohutu suhtlus virtuaalkeskkonnas.

Teksti vastuvõtt Õpilane: • nimetab põhilisi Eesti meediakanaleid, eristab rahvusringhäälingu ja kommertskanalite eesmärgi; • tunneb õpitud meediatekstide liike ja nende kasutamise võimalusi, oskab analüüsida meediatekste nende ülesehituse põhjal; • kasutab meediatekstide analüüsil õpitud keele- ja tekstimõisteid; • leiab tekstist argumenti ülesehituse osad; • teeb järeldusi kasutatud keelevahendite kohta ning märkab kujundlikkust mõjutusvahendina; • võrdleb meediatekste, esitab kriitilisi küsimusi ja avaldab arvamust, teeb tekstist lühikokkuvõtte.	• Arutlevate meediatekstide ülesehituse analüüs. Lõigu, teksti eesmärk, varjatud eesmärk. Argumenti osad. Mõjutusvõtete ja hinnanguliste keelendite leidmine. • Meediakanalid ja -väljaanded Eestis, kommertsmeedia ja rahvusringhääling. Raadio- ja telesaadete eripära, vormid ning liigid. Raadiosaate eesmärgistatud kuulamine, telesaate eesmärgistatud vaatamine, kuuldu konspekteerimine, võrdlemine, kokkuvõtte tegemine. • Trüki ja veebiajakirjandus. Ajalehežanrite (uudis, aramuslugu, intervjuu, olemuslugu) eesmärgid ja ülesehitus. Pilt meediatekstides: pressifoto, karikatuur, pildiallkirja eesmärk. • Reklaam: sõnum, pildi ja sõna mõju reklaamis, adressaat, lastele mõeldud reklaam.
Tekstiloomine Õpilane: • leiab juhendamise abil tekstiloomeks vajalikku teavet, tunneb kirjutamiseks ja esinemiseks valmistumise põhietappe, täiendab tagasiside põhjal oma teksti; • valdab alustekstil kirjutamise põhilisi võtteid, täiendab alusteksti enda mõtetega; • kirjutab kirjandi, milles kasutab kirjeldamist, jutustamist, koostab argumentatsiooni; • avaldab viisakalt ja olukorrast lähtudes arvamust sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikult;	• Protsesskirjutamise etappide meenutamine. Lisateabe otsimine. Alusteksti kasutamine enda tekstis: refereerimine. Alustekstile enda mõtete lisamine, autori ja enda mõtete vastandamine, kõrvutamine. Kirjandi ülesehitus: Sissejuhatus, teemaarenduse lõigud e argumentid, kokkuvõtte. Lõigu ülesehitus: väide, selgitus, näide, järeldus. Tabav pealkiri. Oma sõnastuse ja lausestuse toimetamine, õigekirja korrektori kasutamine, oma vigade leidmine ja parandamine. Teksti vormistamine arvutil: reavahe, joondus, lõiguvahed, pealkirjastamine.

• kirjutab eesmärgipäraselt multimodaalseid (multimeedialisi) tekste ja ajakirjandusžanre; • vormistab kirjalikud tekstid korrektselt nii käsikirjas kui ka arvutis; • kasutab tekste toimetades ja kaaslast tagasisidestades omandatud keele- ja tekstimõisteid.	• Multimodaalse teksti loomine: pildi-, video ja graafilise materjali kasutamine. Teksti kujundamine erinevates rakendustes. • Ajakirjandustekstide kirjutamine: reklaam, uudis, arvamislugu, intervjuu.
Keeleteadlikkus Õpilane: • nimetab Eesti suuremaid murdealasid • teab üldtuntud lühendeid ja kasutab neid tekstis; • eristab kirjakeelt ja argikeelt, teeb sobiva sõnavaliku vastavalt kontekstile; • moodustab ja kirjavahemärgistab liitlauseid enda tekstis; • kasutab veebi- ja pabersõnaraamatut sõna tähenduse ja õigekirja kontrollimiseks; • rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ning tekste analüüsides ja hinnates.	• Eesti murded. Murdekaart, murdekeelenäited, murdesõnastiku kasutamine. <u>Õigekiri</u> • Õigekirja kontrollimine õigekeelsussõnaraamatust (nii raamatu- kui ka veebivariandist), märkide lugemine. • Veaohlikud liited: -lik; -likkus. • Üldkasutatavad lühendid. Lühendite õigekiri. Lühendite lugemine <u>Sõnavaraõpetus</u> • Kirjakeel ja argikeel (sh släng), sõnade stiiliväärtus ja märgendid sõnastikes. • Sõnavaliku täpsus erinevates tekstides ja enda tekstis. Sobiva sõnavaliku tegemine vastavalt kontekstile: oma või võõrsõna, harvad, vanamoelised sõnad jne. <u>Vormiõpetus</u> • Grammatiline ühildumine käändes ja arvus. • Nimisõnade kokku- ja lahkukirjutamine. • Omadussõnade kokku- ja lahkukirjutamine (<i>ne-</i> ja <i>line-</i> liitelised omadussõnad). • Arvsõnade õigekiri. Rooma numbrite kirjutamine. Põhi- ja

	järgarvsõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Kuupäeva kirjutamise võimalusi. Arvsõnade käänamine. Põhi- ja järgarvsõnade kirjutamine sõnade ja numbritega, nende lugemine. Arvsõnade kasutamine tekstis. • Sõnastike kasutamine käändevormide kontrollimiseks. <u>Lauseõpetus</u> • Liitlause. Lihtlausete sidumine liitlauseks. Rindlause ja osalaused. Sidesõnaga ja sidesõnata rindlause. Rinnastavad sidendid. • Põimlause. Pea- ja kõrvallause. Alistavad sidendid. Põimlause kirjavahemärgistamine.
--	--

Randvere Kooli ainekava	Ainevaldkond: keel ja kirjandus	Õppeaine: kirjandus
Kooliaste: II kooliaste	Klass: 6. klass	Tundide arv: 2 tundi
Õpitulemused:		Õppesisu:
Lugemine Õpilane: • loeb laste- ja noortekirjandusteoseid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, sealhulgas vähemalt neli tervikteost; • loeb ladusalt ja mõtestatult eri žanris luule-, proosa- ja draamatekste, kasutab õpetaja juhendamise põhilisi lugemisvõtteid ja -viise, jälgib ja hindab oma lugemist; • tutvustab loetud kirjandusteose autorit, sisu ja tegelasi, kõneleb oma lugemismuljetest, -elamustest ja – kogemustest.		• Kirjandustekstide valik ja lugemine • Loeb vähemalt kaheksa laste- ja noortekirjanduse tervikteost nii eesti kui ka maailmakirjandusest ning tekstikatkendeid. Lugemine toetab õppekava läbivate teemade käsitlemist ning üld- ja valdkonnapädevuste kujundamist. • Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine. Loetud raamatu autori, sisu ja tegelaste tutvustamine ning lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste iseseisev lugemine tunnis ja tunniväliselt. • Lugemise mõistmine. Aktiivne ja tõhus (üle)lugemine. Lugemise eesmärgistamine. Süvenenud ja ülelibisev lugemine. Lugemistehnika arendamine: häälega ja hääleta lugemine, pauside ja intonatsiooni jälgimine. Lugemiskiiruse valimine vastavalt võimetele ja tekstile. Oma lugemise jälgimine ja lugemisoskuse hindamine. Tundmatute sõnade ja väljendite tähenduse väljaselgitamine. • Raamatukogu külastamine ja selle võimalustega tutvumine. Raamatukogude infosüsteemide e-raamatukogu kasutamine. Autoriõiguse mõistmine.

Jutustamine Õpilane: • jutustab mõttelt sidusa tervikliku ülesehitusega selgelt sõnastatud loo, tuginedes kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale; • jutustab tekstilähedaselt või kokkuvõtvalt kavapunktide järgi, märksõnade abil või piltteksti põhjal.	
Teksti tõlgendamine, analüüsimine, mõistmine <u>Teose/loo kui terviku mõistmist toetavad tegevused</u> Õpilane: • vastab teksti põhjal koostatud küsimustele oma sõnadega või tekstinäitega; • koostab teksti kohta sisukava, kasutades küsimusi, väiteid või märksõnu; • kirjutab teksti kokkuvõtte; • leiab lõigu kesksed mõtted ja sõnastab peamõtte; • järjestab teksti põhjal sündmused, määrab nende toimumise aja ja koha; • kirjeldab loetud tekstile tuginedes tegelaste välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib nende omavahelisi suhteid, hindab nende käitumist, lähtudes üldtunnustatud moraalinormidest, võrdleb iseennast mõne tegelasega; • arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust,	• Teksti analüüs ja tõlgendamine • Teksti kui terviku mõistmine. Teksti põhjal eri liiki küsimuste koostamine. Küsimustele vastamine oma sõnadega või näidetega tekstist. Teksti põhjal kokkuvõtte tegemine. Teksti kavastamine: kavapunktid küsi- ja väitlausete ning märksõnadena. • Teose teema ja kesksete mõtete leidmine ming sõnastamine. Arutlemine mõne teoses käsitletud teema või probleemi üle, järelduste tegemine. Näidete (nt tsitaadid, detailid) leidmine teosest. Koomika leidmine teosest. Loetu seostamine oma kogemuse ja tänapäeva maailmaga. • Tegelaste iseloomustamine ja nende käitumise põhjendamine. Pea- ja kõrvaltegelaste leidmine, tegelase muutumise ja tegelastevaheliste suhete jälgimine. Tegelastevaheline konflikt, selle põhjused ja lahendused. Sündmuste toimumise aja ja koha määramine. Sündmuste järjekord, põhjuse ja tagajärje seosed. Jutustaja kui loo edastaja. • Luuleteksti väljendusvahendite ehk poeetika tundmaõppimine. Luule kujundlikkus ja

valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust; - otsib teavet tundmatute sõnade kohta, teeb endale selgeks nende tähenduse; - eristab ilukirjanduse ja rahvaluule põhiliike ning olulisemaid žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid; - kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid.	mitmetähenduslikkus. Epiteedi, metafoori ja võrdluse tundmine ning kasutamine. Luuletuse teema määratlemine, aja ja koha kirjeldamine, meeleolu sõnastamine. Luuletuse vorm, riim, rütm ja kõla. - Seiklusjutu ja ajaloolise jutustuse tunnused. Päevikuvormis ilukirjandus. Valmi tunnused.
Kirjutamine Õpilane: - kirjutab eri žanris omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid ja jutustavaid tekste. <u>Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine</u> Õpilane: - tunneb ära ja kasutab enda loodud tekstides epiteete ja võrdlusi; - seletab õpitud vanasõnade ja kõnekäändude tähendust; - mõtestab luuletuse tähenduse iseenda elamustele ja kogemustele tuginedes; - nimetab luuletuse teema ja kirjeldab selle meeleolu, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust.	Tekstiloomine - Oma kogemuste ja mõtete väljendamine. Kirjeldavad ja jutustavad omaloomingulised tööd eri žanrites (muistend, muinasjutt, seiklusjutt, päevik vm). Tegelase ja olustiku kirjeldamine. Luuleteksti loomine. Loovkirjutamine loetu põhjal. Tekstiloomine paaris- ja rühmatööna. Loetu põhjal oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine.
Suuline eneseväljendus Õpilane: osaleb arutelus, avaldab ja põhjendab oma arvamust;	Teksti esitamine ja kuulamine - Luuletuse ja lühikese proosateksti esitamine. Rolliteksti esitamine. Esituse eesmärgistamine. Esitamiseks kohase tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine. Diktsiooni jälgimine. Tekstilähedane sündmustest

• valib kirjandusteosest rääkides tekstist sobivaid näiteid, teeb koostööd; • esitab (peast) luuletuse, lühikese proosa- või rolliteksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust; • mõtestab lahti esitatud teksti tähendused, annab tagasisidet enda ja teiste esitusele.	jutustamine. Iseenda või kellegi teisega toimunud sündmusest jutustamine. Aktiivne ja tõhus kuulamine.
Teabe hankimine Õpilane: • loeb kirjandusvaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, kasutab teabe hankimiseks sobivaid allikaid ja keskkondi; • kasutab otstarbekalt eri allikatest ja keskkondadest hangitud teavet; • eristab oma ja laenatud teksti, nimetab ja märgib kasutatud allikad.	• loeb kirjandusvaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, kasutab teabe hankimiseks sobivaid allikaid ja keskkondi; • kasutab otstarbekalt eri allikatest ja keskkondadest hangitud teavet; • eristab oma ja laenatud teksti, nimetab ja märgib kasutatud allikad.
Kultuuriteadmised Õpilane: • väärtustab nii paikkondlikku kui ka kogu Eestit ühendavat eripärast paljutahulist kultuuri; • õpib tundma kultuuri eri ilminguid, sealhulgas teatri- ja filmikunsti, pärimus- ja muuseumikultuuri.	• Kultuuri- ja kirjandusteadmised • Eesti kirjanike muuseumidega tutvumine ja külastamine. Eesti Lastekirjanduse Keskuse tegevustega tutvumine. • Pärimuskultuur. Kooli- ja kodukandipärimus. Rahvaluule ja selle lühivormid. Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduse seletamine. Mõistatuste lahendamine ja loomine. Muinasjutu tunnused ja tüüptegelased. Eri liiki muistendid. • Kirjandusteose dramatiseering. Lühilavastuse loomine. Dialoogi ja tegelaskuju loomine. Eesti teatritega tutvumine. • Kirjandusteose ekraniseering. Kirjandusteose põhjal valminud filmi vaatamine ja nende võrdlemine. Tutvumine filmi

	loomise protsessiga. Tutvumine eakohaste filmižanritega. • Mõisted: ajalooline jutustus, epiteet, ilukirjandus, kõnekäänd, luule, metafoor, muinasjutt, muistend, mõistatus, näidend, proosa, pärimus, seiklusjutt, valm, vanasõna, võrdlus.
--	---

Randvere Kooli ainekava	Ainevaldkond: keel ja kirjandus	Õppeaine: eesti keel
Kooliaste: III kooliaste	Klass: 7. klass	Tundide arv: 2 tundi nädalas
Õpitulemused:		Õppesisu:
Suuline ja kirjalik suhtlus Õpilane: - oskab valida suhtluskanalit, peab asjalikku kirja- ja meilivahetust; - esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, teeb iseseisvaid järeldusi ja annab hinnanguid; - võtab loetut ja kuuldut eesmärgipäraselt kokku ja vahendab nii suulises kui kirjalikus vormis.		- Suhtlusolukord, selle komponendid (valdkond, suhtlejate rollid, suhtlusviis). Tüüpilised suhtlusolukorrad koolis: loa küsimine, teate edastamine, abi palumine, abi pakkumine, nõu küsimine. Kooli kogukonnaga suhtlemine suhtlusolukorrast lähtuvalt. Suhtlusolukorra ja -partneri arvestamine. - Suulise ja kirjaliku kõne erijooned. Kirjakeel vs. argikeel. - Osalemine diskussioonis, sõna saamine, kõnejärje hoidmine. Diskussioonis partneri mõtte ümbersõnastamine, oma arvamuse avaldamine ja põhjendamine. Hinnangu väljendamine neutraalselt ja viisakalt.
Teksti vastuvõtt Õpilane: - seostab omavahel teksti, seda toetavat tabelit, pilti ja heli; - reageerib tekstidele sihipäraselt nii suuliselt kui kirjalikult ning sobivas vormis: võrdleb tekste omavahel, selgitab arusaamatuks jäänut, esitab küsimusi, vahendab ja võtab kokku, kommenteerib, esitab vastuväiteid, loob tõlgendusi ja esitab arvamusi ning seostab teksti oma kogemuse ja mõtetega; - kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid teksti tõlgendamisel, tekstide seostamisel ja tekstile reageerimisel.		Žanri e tekstiliigi mõiste. Pragmatilise ja esteetilise eesmärgiga tekstid. Peamised tekstiliigid (tarbe-, teabe- ja meediažanrid), nende eesmärgid ning keelekasutus. Eri liiki tekstide lugemine ja võrdlemine. Lugemisstrateegiate valimine, eesmärgistab ja kavandab oma lugemist. Teksti kohta eri liiki küsimuste koostamine: äratundmine, meenutamine, mõistmine, näitlikustamine, võrdlemine, järeldamine, hindav, kontrollimine, uue terviku loomine. Multimodaalsus. Suhtlusmoodused: visuaalne, kirjalik, suuline, heliline, žestiline, kehaline. Multimodaalse teksti vaatamine ja lugemine. Eri

	mooduste märkamine, sõnumi kokkulugemine. Sõnalise teksti seostamine pildilise teabega (foto, joonis, skeem jm). Pilttekstide ja teabegraafika lugemine ja tõlgendamine. • Tekstitüübid: kirjeldav, jutustav, arutlev. Tekstide analüüs tekstitüübi tunnuste alusel. Jutustava teksti keelelised tunnused: dünaamilised verbid, lihtminevik, lausete sidumine ajalis-põhjuslike sõnade abil. Kirjeldava teksti tunnused: seisundiverbid, olemasolulaused, täpsustavad täiendid. Arutleva teksti tunnused: hinnangulisus, vastandus, lausete sidumine põhjuslike, tingimuslike ja vastandavate sõnade abil. Argumendi ülesehituse osad.
Tekstiloomine Õpilane: • põhjendab ja avaldab viisakalt, asja- ja olukorrahakohaselt oma arvamust ja seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suulises kui kirjalikus vormis; • kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid nii tekste luues kui seostades; • oskab ette valmistada, kirjutada ja suuliselt esitada eri tüüpe tekste (jutustav, kirjeldav, arutlev); • vormistab tekstid sh arvutis korrektselt kasutades vajadusel ÕSi ja Sõnaveebi; • kasutab tehisintellekti kirjutamise planeerimisel ja teksti toimetamisel.	• Teksti ülesehituse ja tavade arvestamine kirjutamisel: oma teksti eesmärgi sõnastamine, adressaadi valimine. Kirjutamise kavandamine ja žanri arvestamine enne kirjutamist. Eeskujutekstide analüüs. • Tekstisidususvõtted lause, lõigu ja tervikteksti tasandil. Lõikude järjestamine vastavalt teksti sõnumile ja eesmärgile. • Kirjalike tööde vormistamise ja teksti arvutitöötluse põhimõtted. • Paber- ja e-kirja kirjutamine ja vormistamine, keelevahendite valik. Kirja ülesehitus: pöördumine, tausta kirjeldus, kirja eesmärgi sõnastamine, kirja lõpetus, viisakusvormelid. • Jutustava, kirjeldava laadi kasutamine omakogemuslike tekstide loomisel. Mälestusloo kirjutamine. Intervjuu tegemine: valmistumine, küsitlemine,

	kirjutamine, toimetamine ja vormistamine. • Arvamuse kirjutamine: seisukoha kujundamine käsitletava probleemi kohta, põhjendamine. Probleemi sõnastamine, kirjeldamine, selgitamine. Argumendi ülesehitus. • Tehisintellektiga töötamine kirjutamise planeerimisel ja toimetamisel. Intellektuaalomand.
Keeleteadlikkus Õpilane: • eristab kirjakeelt argikeelest; • teab eesti murdeid; • järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid; • oskab leida õigekirjajuhiseid veebiallikatest, sõna- ja käsiraamatutest; • rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes, tekste analüüsides ja hinnates; • teab õpitud tekstiliikide keelelisi erijooni; • kasutab tekstide koostamisel tavakohast ülesehitust ja vormistust.	• Indoeuroopa keeled. Eesti keel kui soome-ugri keel ja läänemeresoome keel, läänemeresoome keeled. Läänemeresoome keelte eripära: astmevaheldus, käändesüsteem jne. • Teise keelega kõneleja toetamine: parafraseerimine, sõnade pakkumine, keele pakkumine, julgustamine, oma kõne tempo ja raskusastme kohandamine. • Häälikuõpetus ja õigekiri Kordamine: häälikute liigitamine helilisteks ja helituteks. Kordamine: Kaashäälikuühendi põhireegli rakendamine liitega sõnades, kaashäälikuühendi õigekirja erandid. Silbitamine, pikk ja lühike silp, kinnine ja lahtine silp. Tüevaheldused kui eesti keele eripära: vältevaheldus ja laadivaheldus. Sõnavormist tüve eraldamine. Välte ja rõhu määramine ÕSi abil. Õigehääldus: võõrsõnade õigekirja kontrollimine ja hääldamine. Välte ja õigekirja seosed. • Vormiõpetus Tegusõna kui lause põhiinfo kandja. Tegusõna pöördelised vormid: pööre, arv. Tegusõna aja, kõneviisi ja tegumoe kordamine ja

	tähendusvarjundid. Tegusõna käändelised vormid ja nominalisatsioon. Käändelise ja pöördelise vormi valik tekstis. Tegusõna astmevaheldus: veaohtlikud tegusõnad ja sõnavormid; õige pöördvormi leidmine õigekeelsussõnaraamatust, Sõnaveebi kasutamine. Vormimoodustus tüüpsõna eeskujul. Käändsõnad. Käänetevahelised seosed, abstraktsed käänded. Veaohtlikud käändevormid. Käändsõna astmevaheldus. Vormimoodustus tüüpsõna eeskujul, õigekeelsussõnaraamatu ja Sõnaveebi kasutamine. Veaohtlike käänd-pöörd sõnade kasutamine enda tekstis. • Õigekiri Kokku- ja lahkukirjutamise meenutamine vajaduse järgi. Eesti keele põhireeglite ja ÕSi kasutamine. • Lauseõpetus Teksti sidusvahendid: kordus, asendus, väljajätt ja nende eesmärgistatud kasutamine enda tekstis. Sidendite funktsioon.
--	---

Randvere Kooli ainekava	Ainevaldkond: keel ja kirjandus	Õppeaine: kirjandus
Kooliaste: III kooliaste	Klass: 7. klass	Tundide arv: 2 tundi
Õpitulemused:		Õppesisu:
Lugemine Õpilane: - on läbi lugenud vähemalt 4 eakohast ja erižanrilist väärtkirjanduse tervikteost (raamatut); - loeb eakohast erižanrilist kirjanduslikku teksti ladusalt ja mõtestatult, väärtustab lugemist; - tutvustab loetud raamatu autorit, sisu, tegelasi, probleeme ja sõnumit.		- Lugemise iseseisev eesmärgistamine. Kiire ja aeglane lugemine, ülelibisev ja süvenenud lugemine. Eesmärgistatud ülelugemine. Oma lugemise analüüs ja lugemisoskuse hindamine. Etteloetava teksti eesmärgistatud jälgimine. - Huvipakkuva kirjanduse leidmine ja iseseisev lugemine. Loetud raamatu autori, sisu, tegelaste, probleemide ja sõnumi tutvustamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste kodulugemine, ühisaruteluks vajalike ülesannete täitmine.
Jutustamine Õpilane: - jutustab kokkuvõtvalt loetud teosest, järgides teksti sisu ja ülesehitust; - kasutab märksõnu, kava, tsitaate jutustamise toeks.		- Tekstilähedane jutustamine märksõnade toel. - Loo jutustamine: jutustamine teksti kompositsioonist lähtuvalt, jutustades tsitaatide kasutamine, kokkuvõtlik jutustamine faabula ja/ või süžee järgi. - Teose lugemise ajal ja/või järel tekkinud kujutluspildist jutustamine.
Teksti tõlgendamine, analüüsimine, mõistmine Õpilane: - vastab teksti põhjal fakti- ja järeldamis- ning analüüsiküsimustele; - kasutab esitatud väidete tõestamiseks tekstinäiteid ja tsitaate; - kirjeldab teoses kujutatud tegevusaega ja –kohta, määratleb teose olulisemad sündmused;		- Küsimuste koostamine: fakti- järeldamis-, analüüsi- ja fantaasiaküsimused. Küsimustele vastamine tsitaadiga või teksti toel oma sõnadega. - Teksti kavastamine: kavapunktid väitlausetega ja märksõnadena. Teksti keskse mõtte leidmine. Teose teema ja peamõtte sõnastamine. - Kokkuvõtte kirjutamine.

• kirjeldab teksti põhjal tegelase välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib tegelaste omavahelisi suhteid, võrdleb tegelasi. • arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide üle. • leiab teksti kesksed mõtted, sõnastab loetud teema ja peamõtte, kirjutab teksti põhjal kokkuvõtte. • tunneb ära peamised kõne- ja lausekujundid; • otsib teavet tundmatute sõnade kohta, teeb endale selgeks nende tähenduse.	• Arutlemine mõnel teoses käsitletud teemal. Teose sõnumi mõistmine ja sõnastamine. arvamuse sõnastamine ja põhjendamine. Esitatud väidete tõestamine oma elukogemuse ja tekstinäidete varal. • Illustratiivsete näidete leidmine tekstist: tsitaatide otsimine ja valimine. Loetu põhjal järelduste tegemine. Tundmatute sõnade tähenduse otsimine sõnaraamatust või teistest teabeallikatest, oma sõnavara rikastamine.
Esitamine Õpilane: • esitab (peast) luule- või proosateksti, jälgides esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust; • koostab ja esitab loetud teose, mõne kultuurinähtuse või oma kultuurikogemuse põhjal ettekande, kasutab selleks esitlustarkvara;	• Esitamise eesmärgistamine (miks?, kellele? ja mida?) Esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust; esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse valimine; korrektne kehahoid, hingamine ja diktsioon. • Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele, kasutades illustreerivaid katkendeid. Luuleteksti esitamine peast. Lühikese proosateksti esitamine (dialoogi või monoloogina).

Omalooming

Õpilane:

- kirjutab tervikliku sisu ja ladusa sõnastusega kirjeldava (tegelase iseloomustus või miljö kirjeldus) või jutustava (muinasjutu või muistendi) teksti;
- kirjutab kirjandusteose põhjal arutleva kirjandi, väljendades oma seisukohti omaarvamuse abil ja jälgides teksti sisu arusaadavust, stiili sobivust, korrektset vormistust ja õigekirja.

- Õpilased kirjutavad lühemaid ja pikemaid omaloomingulisi töid.
- Koha- või ajaloolise muistendi, valmi või allegoorilise loo, rahvalaulu, naljandi, mõistatusi, kõnekäändude põhjal naljaloo, seiklusjutu, piltluuletuse, kirja ühelt tegelaselt teisele, tegelasele tegevusjuhendi, tekstis toimunud sündmuste eelloo, loo muudetud vaatepunktiga, puänteeritud loo, erinevate teoste peategelaste võrdluse, vaadatud filmi põhjal ühelauselise või pikema kokkuvõtte või soovitusi.
- Omaloomingulised tööd (nt teemamapid) tänapäeva kultuurinähtuste ja kultuurilooliste isikute kohta.

Randvere Kooli ainekava	Ainevaldkond: keel ja kirjandus	Õppeaine: eesti keel
Kooliaste: III kooliaste	Klass: 8. klass	Tundide arv: 2 tundi nädalas
Õpitulemused:		Õppesisu:
Suuline ja kirjalik suhtlus Õpilane: • teeb kuuldu ja loetu kohta suulise ja kirjaliku kokkuvõtte, esitab küsimusi, teeb järeldusi; • käsitleb koos partneri või rühmaga sihipäraselt eakohaseid teemasid ning lahendab probleemülesandeid; • väljendab asjakohaselt ja viisakalt oma seisukohti ja sõnastab eriarvamuse; • teeb ettepanekuid ja esitab omapoolseid põhjendusi.		• Kuuldust ja loetust kokkuvõtte tegemine. Märkmete tegemine kuulamise ajal, asjakohaste küsimuste esitamine. Suulise arutelu tulemuste kirjalik talletamine. Märkmete tegemine käsitsi ja arvutil. Konspekt. Märksõnade valik ja funktsioon. Üksteise konspektide lugemine ja täiendamine. • Üksteise tekstide tagasisidestamine viisakalt, nii suuliselt kui ka kirjalikult. Kaaslase julgustamine, kiitmine, parandusettepanekute pakkumine. • Väitlus, väitluse reeglid. Vestluspartneri väite ümbersõnastamine, selle kohta küsimuste esitamine. Oma hinnangu andmine. Argumendi ja vastuargumendi esitamine. Järeldamine ja üldistamine. Väitlemine rühmas. • Virtuaalkeskkonna suhtlussituatsioonide analüüsimine.
Teksti vastuvõtt Õpilane: • orienteerub tekstimaailmas: tunneb olulisi tekstiliike (tarbe-, teabe-, meedia- ja reklaamižanreid), nende põhijooni ja kasutusvõimalusi; • teab, et teksti väljenduslaad sõltub teksti kasutusvaldkonnast, liigist ja autorist; eristab tarbe-, teabe-, meedia- ja reklaamtekste üksteisest; • loeb tekste kriitiliselt ja märkab keelelisi mõjutamisvõtteid;		• Teabetekstide (õpikutekst, populaarteaduslik tekst, entsüklopeedia jne) eesmärk, tunnused ja ülesehitus. Populaarteadusliku keelealase artikli lugemine, teabe vahendamine kaaslastele. Loovtöö aluskirjanduse leidmine, lugemise eesmärgistamine, loetava teksti ülesehituse tundmine. Pilttekstide ja teabegraafika lugemine ja tõlgendamine. • Meediaetika kesksed põhimõtted. Sõnavabaduse põhimõte ning selle piirangud. Meedia võimalused ja

	eesmärgid tänapäeval. Meediakanalid: televisioon, raadio, veeb. Kvaliteetajakirjandus, kultuuriajakirjandus ja meelelahutuslik meedia. Eri väljaannete võrdlemine. • Meediatekstide põhiliikide meenutamine ja võrdlemine eri meedia kanalites ning väljaannetes. Arvamust vahendavate tekstide võrdlemine ja analüüs: arvamyslugu, essee, arvustus. Peamised retoorilised võtted arvamustekstides, keelelised mõjutamisvõtted. Kriitiline lugemine. Autori seisukoha leidmine ja ümbersõnastamine ning enda hinnangu sõnastamine. Fakti ja arvamuse eristamine, faktide kontrollimine. Libauudise äratundmine.
Tekstiloom Õpilane: • leiab tekstiloomeks vajalikku kirjalikku või suusõnalist teavet raamatukogust ja internetist; valib kriitiliselt teabeallikaid; • kirjutab enda tekste protsessikeskselt: kavandab teksti, võtab arvesse tagasisidet, toimetab, viimistleb, avaldab teksti sobival viisi; • valdab erinevaid alusteksti kasutamise võtteid; • kirjutab eesmärgipäraselt loovtööd, kirjandit, valitud meediateksti ja arvamyslugu.	• Alustekstide (meedia- ja teabetekstid) põhjal kirjutamine. Alusteksti põhjal kirjutamise eeltöö: mõtete leidmine loetud tekstidest, enda mõtetega sidumine. Teema ja peamõtte sõnastamine. Kava koostamine, mustandi kirjutamine. Tagasiside mustandile. Teksti ülesehitus ja sidusus, teksti liigendamine. Alusteksti kasutamise võtted: tsitaat ja referaat. Parafraseerimine. Alustekstist saadud mõtete väljendamiseks vajalike keelereeglite ja väljendusvahendite kasutamine. Teabeallikatele ja alustekstidele viitamise võimalused. Intellektuaalomand. • Valitud žanris faktipõhise meediateksti kirjutamine: materjali kogumine, infoallikad. Teksti ülesehitus ja sobivate keelevahendite

	valik. Eeskujutekstide analüüs, eesmärgi, sihtrühma ja avaldamiskoha valimine. • Arvamusloo kirjutamine: eeskujutekstide analüüs, eesmärgi, sihtrühma ja avaldamiskoha valimine. Põhiseisukohtade esitamine, teksti ülesehitus ja sidendus, sobivate keelevahendite valik. Kaaslase teksti tagasisidestamine, enda teksti ümberkirjutamine ja toimetamine kommentaaride põhjal. Teksti avaldamine.
Keeleteadlikkus Õpilane: • järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid; • koostab eesmärgipäraseid lauseid ja kirjavahe märgistab neid reeglite kohaselt; • teab suulise ja kirjaliku keelevormi erijooni; • leiab õigekirjajuhiseid veebiallikatest, sõna- ja käsiraamatutest; • rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes, tekste analüüsides ja hinnates; • teab õpitud tekstiliikide keelelisi erijooni; • kasutab tekstide koostamisel tavakohast ülesehitust ja vormistust.	• Keeleteadlikkus Eesti keele erikujud. Murded. Oskuskeeled. Valdkonna oskussõnastike kasutamine. • Algustäheõigekiri Algustähe reeglite leidmine EKI teatmikust jm allikatest, saadud teabe kasutamine. Nimi, nimetus ja pealkiri. Isikud ja olendid; kohad ja ehitised; asutused, ettevõtted ja organisatsioonid; riigid ja osariigid; perioodikaväljaanded; teosed, dokumendid ja sarjad; ajaloosündmused; üritused; kaubad. Ametliku ja mitteametliku konteksti arvestamine algustähe valikul. Sõnaliikide meenutamine: tegusõnad, käandsõnad (nimi-, omadus, arv- ja asesõnad) ning muutumatud sõnad (määr-, kaas-, side- ja hüüdsõnad). Määr- ja kaassõnade eristamine. Liit-, ühend- ja väljendtegasõna. • Lauseõpetus ja õigekiri

	Lause. Lause suhtluseesmärgid. Lause vahetud moodustajad e fraasid. Fraaside ja sõnaliikide seosed. Lauseliikmed: öeldis, alus, sihitis, määrus ja öeldistäide. Täiend. Lauseliikmete määramine. Rinnastusseos. Koondlause. Korduvate eri- ja samaliigiliste lauseliikmete ning täiendite kirjavahemärgistamine. Lisandi ja ütte kirjavahemärgistamine ning kasutamine lauses. Liht- ja liitlause. Keerulisemad segaliitlauseid. Lauseskeemid. Rindlause. Rindlause osalause ühendamise võimalused, rinnastavad sidendid. Rindlause kirjavahemärgistamine. Põimlause. Pea- ja kõrvallause. Põimlause kirjavahemärgistamine. Segaliitlause ja selle ehitus. Lauselühend kui lause tihendaja. Lauselühendi funktsioon ja sobivus eri teksti liikidesse. Lauselühendi komastamine. Lauselühendi asendamine kõrvallausega. Sõnajärg lauses ja fraasis. Otsekõne, kaudkõne ja tsitaat. Nende kasutus ja õigekiri. Otsekõne, kaudkõne ja tsitaadi valimine enda teksti. Otsekõne ja kaudkõne võrdlemine, otsekõne muutmine kaudkõneks ja vastupidi.
--	---

Randvere Kooli ainekava	Ainevaldkond: keel ja kirjandus	Õppeaine: eesti keel
Kooliaste: III kooliaste	Klass: 8. klass	Tundide arv: 2 tundi nädalas
Õpitulemused:		Õppesisu:
Suuline ja kirjalik suhtlus Õpilane: • teeb kuuldu ja loetu kohta suulise ja kirjaliku kokkuvõtte, esitab küsimusi, teeb järeldusi; • käsitleb koos partneri või rühmaga sihipäraselt eakohaseid teemasid ning lahendab probleemülesandeid; • väljendab asjakohaselt ja viisakalt oma seisukohti ja sõnastab eriarvamuse; • teeb ettepanekuid ja esitab omapoolseid põhjendusi.		• Kuuldust ja loetust kokkuvõtte tegemine. Märkmete tegemine kuulamise ajal, asjakohaste küsimuste esitamine. Suulise arutelu tulemuste kirjalik talletamine. Märkmete tegemine käsitsi ja arvutil. Konspekt. Märksõnade valik ja funktsioon. Üksteise konspektide lugemine ja täiendamine. • Üksteise tekstide tagasisidestamine viisakalt, nii suuliselt kui ka kirjalikult. Kaaslase julgustamine, kiitmine, parandusettepanekute pakkumine. • Väitlus, väitluse reeglid. Vestluspartneri väite ümbersõnastamine, selle kohta küsimuste esitamine. Oma hinnangu andmine. Argumendi ja vastuargumendi esitamine. Järeldamine ja üldistamine. Väitlemine rühmas. • Virtuaalkeskkonna suhtlussituatsioonide analüüsimine.
Teksti vastuvõtt Õpilane: • orienteerub tekstimaailmas: tunneb olulisi tekstiliike (tarbe-, teabe-, meedia- ja reklaamižanreid), nende põhijooni ja kasutusvõimalusi; • teab, et teksti väljenduslaad sõltub teksti kasutusvaldkonnast, liigist ja autorist; eristab tarbe-, teabe-, meedia- ja reklaamtekste üksteisest; • loeb tekste kriitiliselt ja märkab keelelisi mõjutamisvõtteid;		• Teabetekstide (õpikutekst, populaarteaduslik tekst, entsüklopeedia jne) eesmärk, tunnused ja ülesehitus. Populaarteadusliku keelealase artikli lugemine, teabe vahendamine kaaslastele. Loovtöö aluskirjanduse leidmine, lugemise eesmärgistamine, loetava teksti ülesehituse tundmine. Pilttekstide ja teabegraafika lugemine ja tõlgendamine. • Meediaetika kesksed põhimõtted. Sõnavabaduse põhimõte ning selle piirangud. Meedia võimalused ja

	eesmärgid tänapäeval. Meediakanalid: televisioon, raadio, veeb. Kvaliteetajakirjandus, kultuuriajakirjandus ja meelelahutuslik meedia. Eri väljaannete võrdlemine. Meediatekstide põhiliikide meenutamine ja võrdlemine eri meedia kanalites ning väljaannetes. Arvamust vahendavate tekstide võrdlemine ja analüüs: arvamyslugu, essee, arvustus. Peamised retoorilised võtted arvamustekstides, keelelised mõjutamisvõtted. Kriitiline lugemine. Autori seisukoha leidmine ja ümbersõnastamine ning enda hinnangu sõnastamine. Fakti ja arvamuse eristamine, faktide kontrollimine. Libauudise äratundmine.
Tekstiloom Õpilane: - leiab tekstiloomeks vajalikku kirjalikku või suusõnalist teavet raamatukogust ja internetist; valib kriitiliselt teabeallikaid; - kirjutab enda tekste protsessikeskselt: kavandab teksti, võtab arvesse tagasisidet, toimetab, viimistleb, avaldab teksti sobival viisi; - valdab erinevaid alusteksti kasutamise võtteid; - kirjutab eesmärgipäraselt loovtööd, kirjandit, valitud meediateksti ja arvamyslugu.	- Alustekstide (meedia- ja teabetekstid) põhjal kirjutamine. Alusteksti põhjal kirjutamise eeltöö: mõtete leidmine loetud tekstidest, enda mõtetega sidumine. Teema ja peamõtte sõnastamine. Kava koostamine, mustandi kirjutamine. Tagasiside mustandile. Teksti ülesehitus ja sidusus, teksti liigendamine. Alusteksti kasutamise võtted: tsitaat ja referaat. Parafraseerimine. Alustekstist saadud mõtete väljendamiseks vajalike keelereeglite ja väljendusvahendite kasutamine. Teabeallikatele ja alustekstidele viitamise võimalused. Intellektuaalomand. - Valitud žanris faktipõhise meediateksti kirjutamine: materjali kogumine, infoallikad. Teksti ülesehitus ja sobivate keelevahendite

	valik. Eeskujutekstide analüüs, eesmärgi, sihtrühma ja avaldamiskoha valimine. • Arvamusloo kirjutamine: eeskujutekstide analüüs, eesmärgi, sihtrühma ja avaldamiskoha valimine. Põhiseisukohtade esitamine, teksti ülesehitus ja sidendus, sobivate keelevahendite valik. Kaaslase teksti tagasisidestamine, enda teksti ümberkirjutamine ja toimetamine kommentaaride põhjal. Teksti avaldamine.
Keeleteadlikkus Õpilane: • järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid; • koostab eesmärgipäraseid lauseid ja kirjavahe märgistab neid reeglite kohaselt; • teab suulise ja kirjaliku keelevormi erijooni; • leiab õigekirjajuhiseid veebiallikatest, sõna- ja käsiraamatutest; • rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes, tekste analüüsides ja hinnates; • teab õpitud tekstiliikide keelelisi erijooni; • kasutab tekstide koostamisel tavakohast ülesehitust ja vormistust.	• Keeleteadlikkus Eesti keele erikujud. Murded. Oskuskeeled. Valdkonna oskussõnastike kasutamine. • Algustäheõigekiri Algustähe reeglite leidmine EKI teatmikust jm allikatest, saadud teabe kasutamine. Nimi, nimetus ja pealkiri. Isikud ja olendid; kohad ja ehitised; asutused, ettevõtted ja organisatsioonid; riigid ja osariigid; perioodikaväljaanded; teosed, dokumendid ja sarjad; ajaloosündmused; üritused; kaubad. Ametliku ja mitteametliku konteksti arvestamine algustähe valikul. Sõnaliikide meenutamine: tegusõnad, käandsõnad (nimi-, omadus, arv- ja asesõnad) ning muutumatud sõnad (määr-, kaas-, side- ja hüüdsõnad). Määr- ja kaassõnade eristamine. Liit-, ühend- ja väljendtegasõna. • Lauseõpetus ja õigekiri

	Lause. Lause suhtluseesmärgid. Lause vahetud moodustajad e fraasid. Fraaside ja sõnaliikide seosed. Lauseliikmed: öeldis, alus, sihitis, määrus ja öeldistäide. Täiend. Lauseliikmete määramine. Rinnastusseos. Koondlause. Korduvate eri- ja samaliigiliste lauseliikmete ning täiendite kirjavahemärgistamine. Lisandi ja ütte kirjavahemärgistamine ning kasutamine lauses. Liht- ja liitlause. Keerulisemad segaliitlauseid. Lauseskeemid. Rindlause. Rindlause osalause ühendamise võimalused, rinnastavad sidendid. Rindlause kirjavahemärgistamine. Põimlause. Pea- ja kõrvallause. Põimlause kirjavahemärgistamine. Segaliitlause ja selle ehitus. Lauselühend kui lause tihendaja. Lauselühendi funktsioon ja sobivus eri teksti liikidesse. Lauselühendi komastamine. Lauselühendi asendamine kõrvallausega. Sõnajärg lauses ja fraasis. Otsekõne, kaudkõne ja tsitaat. Nende kasutus ja õigekiri. Otsekõne, kaudkõne ja tsitaadi valimine enda teksti. Otsekõne ja kaudkõne võrdlemine, otsekõne muutmine kaudkõneks ja vastupidi.
--	---

Randvere Kooli ainekava	Ainevaldkond: keel ja kirjandus	Õppeaine: kirjandus
Kooliaste: III kooliaste	Klass: 8. klass	Tundide arv: 2 tundi
Õpitulemused:		Õppesisu:
Lugemine Õpilane: - on läbi lugenud vähemalt 4 eakohast ja erižanrilist väärtkirjanduse tervikteost, raamatut; - loeb eakohast erižanrilist kirjanduslikku teksti ladusalt ja mõtestatult, väärtustab lugemist; - tutvustab loetud raamatu autorit, sisu, tegelasi, probleeme ja sõnumit ja võrdleb teost mõne teise teosega.		- Erinevate lugemistehnikate valdamine. Oma lugemise analüüs ja lugemisoskuse hindamine. Kiire ja aeglane lugemine, ülelibisev ja süvenenud lugemine. Eesmärgistatud ülelugemine. Etteloetava teksti eesmärgistatud jälgimine. - Huvipakkuva kirjanduse leidmine ja iseseisev lugemine. Loetud raamatu autori, sisu, tegelaste, probleemide ja sõnumi tutvustamine ja lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste kodulugemine, ühisaruteluks vajalike ülesannete täitmine.
Jutustamine Õpilane: jutustab kokkuvõtvalt loetud teosest, järgides teksti sisu ja kompositsiooni.		- Loo jutustamine: jutustades tegevuse aja ja koha muutmine, uute tegelaste ja sündmuste ja/või erinevat liiki lõppude lisamine, eri vaatepunktist jutustamine, jutustades tsitaatide kasutamine, kokkuvõtlik jutustamine faabula ja/või süžee järgi. - Teose lugemise ajal ja/või järel tekkinud kujutluspildist jutustamine.

Teksti tõlgendamine, analüüsimine, mõistmine Õpilane: - vastab teksti põhjal fakti-, järeldamis- ja analüüsiküsimustele; - kasutab esitatud väidete tõestamiseks tekstinäiteid ja tsitaate; - kirjeldab teoses kujutatud tegevusaega ja -kohta, määratleb teose olulisemad sündmused; - kirjeldab teksti põhjal tegelase välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib tegelaste omavahelisi suhteid, võrdleb tegelasi; - arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide üle; - leiab teksti kesksed mõtted, sõnastab loetud teema ja peamõtte, kirjutab teksti põhjal kokkuvõtte; - otsib teavet tundmatute sõnade kohta, teeb endale selgeks nende tähenduse.	- Küsimuste koostamine: fakti- järeldamis-, analüüsi- ja hindamisküsimused. Küsimustele vastamine tsitaadiga või teksti toel oma sõnadega. - Teksti kesksete mõtete leidmine. Teose teema ja peamõtte sõnastamine. Kokkuvõtte kirjutamine. - Arutlemine mõnel teoses käsitletud teemal. Autori hoiaku ja teose sõnumi mõistmine ja sõnastamine. - Oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine. Esitatud väidete tõestamine oma elukogemuse ja tekstinäidete varal. - Illustratiivsete näidete leidmine tekstist: tsitaatide otsimine ja valimine, tähenduse kommenteerimine ja valiku põhjendamine. - Probleemi olemuse: põhjuse-tagajärje-lahenduse seostele arutlemine. Loetu põhjal järelduste tegemine. - Tegelase analüüs: muutuv ja muutumatu tegelane. Tegelase muutumine, suhe iseendaga ja teistega. - Tegelastevaheline põhikonflikt ja selle gradatsioon. Kulminatsioon ja lahendus.
Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine Õpilane: tunneb ära ja kasutab enda loodud tekstides epiteete, metafoore, isikustamist, võrdlusi ja algiimi;	- Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduste seletamine. Võrdlus ja metafoor kõnekäändudes. Mõttekordus regilaulus. - Mõisted: epiteet, võrdlus, metafoor, isikustamine äratundmine. Luuleteksti

• selgitab õpitud vanasõnade ja kõnekäändude tähendust; • mõtestab luuletuse tähenduse iseenda elamustele, kogemustele ja väärtustele tuginedes.	tõlgendamine.
Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine Õpilane: • seletab oma sõnadega eepika, lüürika ja draamatika, romaani ja novelli, haiku ja vabavärsi ning tragöödia olemust.	• Teksti kompositsioon: sissejuhatus, sõlmitus, teema arendus, kulminatsioon ja lõpplahendus. Müüdi tunnused. Tänapäeva folkloor. • Ilukirjanduse põhiliigid – eepika, lüürika, draamatika. Romaan, selle liigid (armastus-, ulme-, detektiiv- ja seiklusromaan). • Luule vorm, värss, stroof. Ood, haiku ja vabavärss. • Filmikunsti väljendusvahendid: pilt, sõna, kaader.
Esitamine Õpilane: • esitab (peast) luule- või draamateksti, jälgides esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust; • koostab ja esitab kirjandusteost tutvustava ettekande, kasutab selleks esitlustarkvara.	• Esitamise eesmärgistamine (miks?, kellele? ja mida?). Esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust; esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse valimine; korrektne kehahoid, hingamine ja diktsioon. • Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele, kasutades illustreerivaid katkendeid. • Luuleteksti esitamine peast. Lühikese proosateksti esitamine (dialoogi või monoloogina). Draamateksti esitamine ositi.

Omalooming

Õpilane

- kirjutab tervikliku sisu ja ladusa sõnastusega kirjeldava (tegelase iseloomustus või miljöo kirjeldus) või jutustava (muinasjutu või muistendi) teksti;
- kirjutab kirjandusteose põhjal arutleva kirjandi, väljendades oma seisukohti alusteksti näidete ja oma arvamuse abil, jälgides teksti sisu arusaadavust, stiili sobivust, korrektset vormistust ja õigekirja.

- Õpilased kirjutavad lühemaid ja pikemaid omaloomingulisi töid: ulme – või detektiivjutu, haiku või vabavärsi, näidendi või tegelase eluloo, kas traagilises või koomilises võtmes (kasutada tsitaate).
- Omaloomingulised tööd (nt teemamapid) tänapäeva kultuurinähtuste ja kultuurilooliste isikute kohta.

Randvere Kooli ainekava	Ainevaldkond: keel ja kirjandus	Õppeaine: eesti keel
Kooliaste: III kooliaste	Klass: 9. klass	Tundide arv: 2 tundi nädalas
Õpitulemused:		Õppesisu:
Suuline ja kirjalik suhtlus Õpilane: • valib suhtluskanali vastavalt suhtlusolukorrale; • käsitleb koos partneri või rühmaga sihipäraselt eakohaseid teemasid ning lahendab probleemülesandeid, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi; • algatab ja arendab nii suhtlust kui ka teemasid; väljendab oma seisukohti viisakalt ning sõnastab vajaduse korral oma eriarvamuse; • esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning annab hinnanguid; • võtab loetut ja kuuldut eesmärgipäraselt kokku ning vahendab nii suulises kui ka kirjalikus vormis.		• Veebipõhised suhtluskanalid: jututoad, blogid, kommentaarid. • Veebis kommenteerimine. Keeleviisakus ja -väärikus. Anonüümsuse mõju keelekasutusele. Ametlik ja mitteametlik suhtlus. Suhtlejate rollid ja rollidest lähtuvad keelevelikud. • Suulise suhtlemise tavad eesti keeles: pöördumine, tervitamine, suhtlemise lõpetamine. Eestlasele omane asjalikkus suhtluses: meilivahetuses, suulises suhtluses. Sõnumi viisakus ja otsekoheus, liigsõnalisuse vältimine, sobivad keelevelikud. • Aktuaalse meediateksti kommenteerimine vestlusingis. Loetu kirjalik ja suuline vahendamine. Autorile viitamine.
Teksti vastuvõtt Õpilane: • orienteerub tekstimaailmas: tunneb peamisi tekstiliike (tarbe-, teabe- ja meediažanre), nende põhijooni ning kasutamise võimalusi; • kasutab veebiotsingut eesmärgipäraselt; • seostab omavahel teksti, seda toetavat tabelit, pilti ja heli; • teeb järeldusi kasutatud keelevahendite kohta ning märkab kujundlikkust ja muid mõjutusvahendeid; • reageerib tekstidele sihipäraselt nii suuliselt kui ka kirjalikult ning sobivas vormis: võrdleb tekste		• Veebist teabe otsimine erinevaid päringuid kasutades, keelevaldkonna teabeallikate tundmine, leitud teabe kriitiline hindamine. Teabe talletamine, kõrvutamine ja süstematiseerimine ning kasutamine suhtluses. • Tarbetekstide (juhend, elulookirjeldus, avaldus, seletuskiri) eesmärk, tunnused ja ülesehitus. Tarbetekstidest olulise info leidmine ning selle põhjal järelduste tegemine ja tegutsemine. • Sõnalise teksti seostamine pildilise teabega (foto, joonis, skeem). Pilttekstide ja teabegraafika lugemine ning tõlgendamine. Segateksti vastuvõtt.

omavahel, osutab, mis tekstis on jäänud arusaamatuks, esitab küsimusi, vahendab ja võtab kokku, kommenteerib, esitab vastuväiteid, loob tõlgendusi ja esitab arvamusi ning seostab teksti oma kogemuse ja mõtetega; • analüüsib kõnet, eristab kõne osi, kirjeldab kõne eesmärki, leiab kõnest teabe, autori seisukoha.	• Peamised keelelised mõjutamisvõtted ja kujundid kõnes. Kriitiline lugemine. • Hinnangu väljendusvahenidte analüüs arvamuslikes tekstides: Hinnangu väljendamine arutledes. Modaalsus, saateverbid alusteksti, autorit viidates. • Kõnede analüüs: pidulik kõne ja veenmiskõne. Kõnede ülesehitus, eesmärk, Kõne kuulamine ning märkmete tegemine. Kõnest olulise teabe leidmine ja kõneleja seisukohtade sõnastamine, kõnest kokkuvõtte tegemine. Konspekterimine. Kõne põhjal küsimuste esitamine. Kõne kohta arvamuse avaldamine.
Tekstiloom Õpilane: • oskab eesmärgipäraselt kirjutada eri liiki tekste ja neid korrektselt vormistada; • koostab jutustava-arutleva teksti, leiab teema, sõnastab pealkirja, valdab teksti ülesehituse põhimõtteid, sobivaid keelevahendeid, ehitab teksti üles vastuvõtjat arvestades, järjestab ja seostab info loogiliselt ning valdab peamisi tekstisidususvõtteid; • väljendab hinnanguid, seob alusteksti mõtted enda seisukohtadega, kasutab selleks vajalikke keelevahendeid; • esineb suuliselt ja peab kõnet; • toimetab enda tekste tagasiside põhjal, kasutab teksti tagasisidestades õpitud keeleteadmisi.	• Suhtluseesmärgi määratlemine enne kirjutamist. Sobivate keelendite valimine kõnelemisel ja kirjutamisel vastavalt suhtlejate rollile, valdkonnale ja eesmärgile. • Arutlusteema leidmine ja sõnastamine isikliku kogemuse või alustekstide põhjal. Teksti pealkirjastamine. Tekstilõik ja selle ülesehitus: väide, selgitus, põhjendus, järeldus. Näite toomine alustekstist ja enda kogemusest. Enda kogemuse ja alusteksti sidumine lõigus. Lõikude järjestamise põhimõtted ja võimalused. Teksti sidusus. Jutustava, kirjeldava ja arutleva tekstiosa tervikuks sidumine. • Hinnangu väljendamine arutledes. Modaalsus, saateverbid alusteksti, autorit viidates. • Kõneks valmistumine, kõne koostamine ja esitamine. Kõne ülesehitus ja elemendid: tervitus,

	retoorilised võtted. Ettekande koostamine ja esitamine. • Tarbetekstide koostamine ja vormistamine: elulookirjeldus, seletuskiri, avaldus, taotlus. • Teksti keeleline toimetamine: sõnastus- ja lausestusvigade parandamine. Keeleteadmiste rakendamine töös tekstidega. Keelekujundite kasutamine tekstiloomes: konteksti arvestamine sobiva kujundi valikul.
Keeleteadlikkus Õpilane: • väärtustab eesti keelt ühena Euroopa ja maailma keeltest; suhestab keeli teadlikult, tajub nende erinevusi; edastab võõrkeeles kuulnud ja loetud infot korrektses eesti keeles, arvestades eesti keele kasutuse väljakujunenud tavasid; • tuleb eesti kirjakeelega toime isiklikus ja avalikus elus ning edasi õppides; • järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid; • oskab leida õigekirjajuhiseid veebiallikatest ning sõna- ja käsiraamatutest; kasutab arvuti õigekirjakorrektorit; • teab eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliike ja -vorme ning lauseehituse peajooni; • tunneb keelendite stiiliväärtust; oskab keelendeid tekstis mõista ning kasutada; • teab õpitud tekstiliikide keelelisi erijooni; kasutab tekste koostades tavakohast ülesehitust ning vormistust; • leiab oma sõnavara rikastamiseks keeleallikatest sõnade	• Keeleteadlikkus Eesti kirjakeele kujunemine. Keeleuuendus ja keele areng, keelekorraldus ja keelehoole Eestis. Eesti keeleseadus. • Õigekirja kordamine Poolitamine, sealhulgas võõrsõnade ja nimede poolitamine. Veaotliku häälikuõigekirjaga sõnad, võrdevormid, võõrsõnad. • Kokku- ja lahkukirjutamisreeglite kordamine. Algustäheõigekirja kordamine. Konteksti arvestamine algustähe valikul. Tsitaatsõnade märkimine kirjas. Võõrnimede õigekiri ja vormimoodustus. Pealkirja, nime ja nimetuse erinevus. Lühendamise põhimõtted ja õigekiri, lühendite käänamine. • Sõnavaraõpetus Keelendite stiilivärving, seda mõjutavad tegurid tekstis. Fraseologismid, nende stiilivärving. Keeleallikate kasutamine sõna stiilivärvingu leidmiseks.

kontekstitähendusi, kasutusviise ja mõistesuhteid; • teab suulise ja kirjaliku keelevormi erijooni ning eristab kirjakeelt argikeelest; • teab eesti keele põlvnemist ja murdeid ning kirjakeele arengu põhietappe; • rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes, tekste analüüsides ja hinnates.	Sõnavara täiendamise võimalused: sõnade tuletamine, liitmine ja tehissõnad. Sagedamini esinevad tuletusliited ja nende funktsioon. Sõna ehituse analüüs. • Lauseõpetus Modaalsus ja hinnangu väljendamine teiste ja enda tekstis. Määrsõnade, rõhumäärsõnade tähendusvarjundite võrdlemine ja valimine vastavalt lausekontekstile. Lausete ühendamise võtted, tekstisidusus.
---	---

Randvere Kooli ainekava	Ainevaldkond: keel ja kirjandus	Õppeaine: kirjandus
Kooliaste: III kooliaste	Klass: 9. klass	Tundide arv: 2 tundi
Õpitulemused:		Õppesisu:
Lugemine Öpilane: - on läbi lugenud vähemalt kaksteist eakohast eri žanrisse kuuluvat väärtkirjandusteost (raamatut); - loeb kirjandusteksti ladusalt ja mõtestatult ning väärtustab lugemist; - tutvustab loetud raamatu autorit, sisu, tegelasi, probleeme ja sõnumit ning võrdleb teost mõne teise teosega.		- Lugemise iseseisev eesmärgistamine. Kiire ja aeglane lugemine, ülelibisev ja süvenenud lugemine. Eesmärgistatud ülelugemine. Erinevate lugemistehnikate valdamine. Oma lugemise analüüs ja lugemisoskuse hindamine. Etteloetava teksti eesmärgistatud jälgimine. - Huvipakkuva kirjanduse leidmine ja iseseisev lugemine. Lugemisrõõm. Loetud raamatu autori, sisu, tegelaste, probleemide ja sõnumi tutvustamine klassikaaslastele, teose võrdlemine mõne teise teosega. Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste kodulugemine, ühisaruteluks vajalike ülesannete täitmine.
Jutustamine Öpilane: jutustab kokkuvõtvalt loetud teosest, järgides teksti sisu ja ülesehitust.		Tekstilähedane jutustamine märksõnade toel. Loo jutustamine: jutustamine teksti kompositsioonist lähtuvalt, jutustades tegevuse aja ja koha muutmine, uute tegelaste ja sündmuste ja/või erinevat liiki lõppude lisamine, eri vaatepunktist jutustamine, jutustades tsitaatide kasutamine,

	kokkuvõtlik jutustamine faabula ja/või süžee järgi. Teose lugemise ajal ja/või järel tekkinud kujutluspildist jutustamine. Tutvumine elektroonilise meedia (raadio, televisiooni, interneti) erinevate jutustamisviisidega.
Teksti tõlgendamine, analüüsimine, mõistmine Õpilane: - vastab teksti põhjal fakti-, järeldamis- ja analüüsiküsimustele; - kasutab esitatud väidete tõestamiseks tekstinäiteid ning tsitaate; - kirjeldab teoses kujutatud tegevusaega ja -kohta, määrab teose olulisemad sündmused ning arutleb põhjuse-tagajärje seoste üle; - kirjeldab teksti põhjal tegelase välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib tegelaste suhteid, võrdleb ja hindab tegelasi; - arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ja põhjendab oma - arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust; - leiab teksti kesksed mõtted, sõnastab loetud teose teema, probleemi ja peamõtte ning kirjutab teksti põhjal kokkuvõtte; - otsib teavet tundmatute sõnade kohta ning teeb endale selgeks nende tähenduse.	- Küsimuste koostamine: fakti-, järeldamis-, fantaasia-, analüüsi- ja hindamisküsimused. Küsimustele vastamine tsitaadiga, teksti toel oma sõnadega või oma arvamusega, toetumata tekstile. - Teksti kavastamine: kavapunktid väitlausetes ja märksõnadena. Teksti kesksete mõtete leidmine. - Teose teema ja peamõtte sõnastamine. Kokkuvõtte kirjutamine. Konspekti koostamine. Arutlemine mõnel teoses käsitletud teemal. Autori hoiaku ja teose sõnumi mõistmine ning sõnastamine. Oma arvamuse sõnastamine, põhjendamine ja kaitsmine. Esitatud väidete tõestamine oma elukogemuse ning tekstinäidete varal. Illustratiivsete näidete leidmine tekstist: tsitaatide otsimine ja valimine, tähenduse kommenteerimine ning valiku põhjendamine. Probleemi olemusepõhjuse-

	tagajärje-lahenduse seoste üle arutlemine. Loetu põhjal järelduste tegemine. • Tundmatute sõnade tähenduse otsimine sõnaraamatust või teistest teabeallikatest, oma sõnavara rikastamine. • Tegelase analüüs: bioloogiline, psühholoogiline ja sotsiaalne aspekt. Muutuv ja muutumatutegelane. • Teose käigus tegelasega toimunud muutuste leidmine. Lihtne ja keeruline tegelane. Tegelase suhe iseendaga, teiste tegelastega ning ümbritseva maailmaga. • Tegelase sisekonflikti äratundmine. Tegelastevahelise põhikonflikti leidmine ja sõnastamine ning suhete analüüs. Tegelaste tegevusmotiivide selgitamine, käitumise põhjuste analüüsimine. Tegelasrühmadevaheline konflikt ja konflikti gradatsioon. • Erinevate teoste peategelaste võrdlemine. Kirjanduslik tegelane ja selle prototüüp. Kirjanduse tüüptegelasi. Fantaasiakirjanduse ning naljandite tüüptegelasi. Sündmuste toimumise aja ja koha kindlaksmääramine. Miljö kirjeldamine. • Tegevuse pingestumine, kulminatsioon ja lahendus.
--	--

	Pöördeliste sündmuste leidmine. Teose rütm: ellipsi täitmine. Sündmuste põhjuse-tagajärje seoste leidmine. - Ajaloosündmuste ja kirjandusteoses kujutatu seostamine. Ajastule iseloomuliku ainese leidmine teosest. Eesti aja- ja kultuuriloo seostamine. - Teksti aja- või kultuuriloolise tähenduse uurimine. - Tekstist filmilike episoodide leidmine. Filmi ja kirjandusteose võrdlemine.
Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine Õpilane: - tunneb ära ja kasutab tekstides epiteete, metafoore, isikustamist, võrdlusi ja alg- ja lõppriimi; - selgitab õpitud vanasõnade, kõnekäändude ja mõistatuste kujundlikkust ning tähendust; - mõtestab luuletuse tähendust iseenda elamustele, kogemustele ja väärtustele tuginedes.	Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduste seletamine. Võrdlus ja metafoor kõnekäändudes. Mõistatuse kui sõnalise peitepildi äraarvamine ja loomine. Mõttekorduste leidmine regilaulust. Rahvalaulu elementide leidmine autoriluulest. Epiteedi, võrdluse, metafoori, isikustamise, korduse, retoorilise küsimuse ja hüüatuse, ellipsi ning inversiooni tundmine ja kasutamine. Sümbolite seletamine. Allegooria ning allteksti mõistmine. Piltluule kui piltkujundi tõlgendamine. Sõna-, karakteri- ja situatsioonikoomika leidmine.

Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine Õpilane: - eristab tekstinäidete põhjal rahvaluule lühivorme (kõnekäänd, vanasõna, mõistatus), rahvalaulu (regilaul ja riimiline rahvalaul) ja rahvajutu (muinasjutu, muistendi) liike ning nimetab nende tunnuseid; - seletab oma sõnadega eepika, lüürika, draamatika, eepose, romaani, jutustuse, novelli, ballaadi, valmi, haiku, vabavärsi, soneti, komöödia ja tragöödia olemust.	Ilukirjanduse põhiliigid. Eepika, lüürika, draamatika tunnused. Eepose, romaani (erinevad liigid), jutustuse, novelli, miniatuuri tunnused. Luule vorm: värss, stroof, erinevad riimiskeemid. Oodi, ballaadi, soneti, haiku ja vabavärsilise luule tunnused. Komöödia, tragöödia ja draama tunnused. Arvustuse olemus.
Esitamine Õpilane: - esitab (peast) luule-, proosa- või draamateksti, jälgides esituse ladusust, selgust ning tekstitäpsust; - koostab ja esitab kirjandusteost tutvustava ettekande, kasutab selleks esitlustarkvara.	- Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele ja mida?). Esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust; esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse valimine; korrektne kehahoid, hingamine ja diktsioon. Silmside hoidmine kuulaja-vaatajaga. Miimika ja žestikulatsiooni jälgimine. - Teost tutvustava ettekande koostamine ja esitamine.
Omalooming Õpilane - kirjutab tervikliku sisu ja ladusa sõnastusega kirjeldava (tegelase iseloomustus või miljöö kirjeldus) või jutustava (muinasjutu või muistendi) teksti; - kirjutab kirjandusteose põhjal arutluselementidega kirjandi, väljendades oma seisukohti alusteksti näidete ja oma arvamuse järgi ning jälgides teksti sisu arusaadavust, stiili sobivust, korrektset vormistust ja õigekirja.	- Õpilased kirjutavad lühemaid ja pikemaid omaloomingulisi töid: regilaulu, kujundirikka luuletuse või miniatuuri, tegelase iseloomustuse või CV, tegelaste juhtlauseid, teise ajastusse paigutatud tegevustikuga loo, miljöö kirjelduse, kirjandusteose probleemidest lähtuva arutluse, alustekstile sisulise vastandteksti, teatrietenduse, filmi või kirjandusteose arvustuse vms. - Omaloomingulised tööd (nt lühiuurimused) tänapäeva

Muudetud direktori käskkirjaga nr 1-3/5 12.09.2016; 1-3/12 31.08.2020; 1-3/5 05.05.2022; 1-3/14 30.08.2024; 1-3/8 31.03.2025

	kultuurinähtuste ja kultuurilooliste isikute kohta.
--	--